MÜHF-HAD Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi • Cilt 31, Sayı 2, Aralık 2025, ISSN: 2529-0142, ss. 1727-1759 • DOI:10.33433/maruhad.1677843

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE

# Banka Teminat Mektupları ile Banka Teminat Mektuplarında Ödeme Talebinin ve Ödemenin Şartları

## Bank Letter of Guarantee and Conditions for Payment Requests and Disbursements

Kemal BAHRİYELİ

**ÖZ**

Ticari hayatın güven esasına dayalı işleyişini temin etmek amacıyla geliştirilen teminat araçları arasında yer alan banka teminat mektupları hem ulusal hem de uluslararası ticari işlerde borcun ifa edilmemesi riskine karşı alacaklıya güvence veren önemli bir teminat türüdür.

Banka teminat mektuplarının garanti sözleşmesi niteliğinde olduğu hususunda görüş birliği vardır. Uygulamada, en çok tercih edilen banka teminat mektubu türü, ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektuplarıdır. Temel borç ilişkisinden kaynaklanan herhangi bir nedenin ödememe gerekçesi olarak ileri sürülemeyeceği ve kural olarak derhal ödeme yapmanın zorunluluk olduğu bu tür teminat mektuplarında; haksız veya hakkın kötüye kullanılması mahiyetindeki ödeme taleplerine belirli şartlar altında itiraz edilebilir. Bu itirazın haklı ve meşru kabul edilmesinin ön şartı olarak görülen "likit delillerin varlığı" banka teminat mektupları ile ilgili tartışmaların en çetrefilli kısmı olarak dikkat çeker. Zira likit delil, normatif dayanağı olmayan, anlam ve içeriği oldukça tartışmalı bir kavramdır.

Çalışmamızda önce genel hatlarıyla banka teminat mektuplarının ve garanti sözleşmelerinin hukuki niteliği ile türleri hakkında bilgi verilecektir. Ardından banka teminat mektuplarının ödeme talebiyle ibrazında içerik ve şekil yönünden önem arz eden kısımlar ele alınacaktır. Son olarak genel olarak ödeme talebine hangi gerekçelerle karşı çıkılabileceğine değinilecektir. Çalışmamız genelinde yeri geldikçe uygulama örneklerine ve konuyla ilgili uluslararası düzenlemelere de yer verilecektir.

**Anahtar Kelimeler:** Banka Teminat Mektubu, İlk Talepte Ödeme, Garanti Sözleşmesi, URDG 758, Likit delil.

* Dr, Avukat, İstanbul Barosu, kemalbahriyeli@outlook.com, ORCID: 0000-0003-4787-4736.
**Sorumlu Yazar/Correspondence Author:** Kemal BAHRİYELİ
**E-posta/E-mail:** kemalbahriyeli@outlook.com
**Geliş Tarihi/Received:** 16.04.025 **Kabul Tarihi/Accepted:** 26.05.2025

**How to cite this article/Atıf için:** Kemal Bahriyeli, 'Banka Teminat Mektupları ile Banka Teminat Mektuplarında Ödeme Talebinin ve Ödemenin Şartları' 2025 31 (2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi (Prof. Dr. Fehim Üçışık'a Armağan) 1727-1759. DOI: 10.33433/maruhad.1677843.

**ABSTRACT**

Bank letters of guarantee, which are among the guarantee instruments developed to ensure the functioning of commercial life based on the principle of trust, are an important type of guarantee that assures the creditor against the risk of non-performance of the debt in both national and international commercial affairs.

There is a consensus that bank letters of guarantee are in the nature of guarantee agreements. In practice, the most preferred type of bank letter of guarantee is the bank letter of guarantee with payment on first demand. In such letters of guarantee, where any reason arising from the underlying debt relationship cannot be claimed as a reason for non-payment and immediate payment is obligatory as a rule; unfair or abuse of right payment requests may be objected under certain conditions. The 'existence of liquid evidence', which is seen as a prerequisite for the acceptance of this objection as justified and legitimate, draws attention as the most complicated part of the discussions on bank letters of guarantee. This is because liquid evidence is a concept that has no normative basis and its meaning and content are highly controversial.

In our study, at first, the legal nature and types of bank letters of guarantee and guarantee agreements will be explained in general terms. Then, the important parts of bank letters of guarantee in terms of content and form will be discussed. Finally, the grounds on which the payment demand may be opposed will be discussed. Throughout our study, examples of practice and international regulations on the subject will also be included as appropriate.

**Keywords:** Bank Letter of Guarantee, Payment on First Request, Guarantee Agreement, URDG 758, Liquid evidence.

## I. GİRİŞ

Garanti sözleşmeleri, saf (yöneltmeyi amaçlayan) ve teminat amaçlı (kefalet benzeri) garantiler olarak ikiye ayrılırken; banka teminat mektupları genel kabule göre teminat amaçlı garanti sözleşmeleri arasında sayılır. Banka teminat mektubu, banka (garanti veren) ile alacaklı (muhatap) arasındaki hukuki ilişkiyi (garanti ilişkisi) cisimleştiren bir ispat vesikadır. Anılı garanti ilişkisi, banka ile müşteri (lehtar) arasındaki karşılık ilişkisi ve lehtar ile muhatap arasında kurulmuş olan temel borç ilişkisi ile üç köşeli ilişki içerisinde yer alır. Teminat amaçlı garantilerde, garanti veren, temel borç ilişkisinin ifa edilmemesinden kaynaklanan ve bu temel borç ilişkisindeki ifa menfaatine karşılık gelen müspet zararı, genellikle nakden tazmin etmeyi taahhüt eder.

Banka teminat mektupları, farklı ölçütlere göre ayrım yapılarak ele alınmaktadır. Çalışmamızda bu ayrımlar arasında en çok kabul görenlere genel hatları ile değinmeye çalıştık. Elbette en dikkat çekici ayrım, ödeme talebi ile bağlantılı modaliteler bakımından en çok tartışmanın çıktığı ödeme talebinin şekline göre yapılan ayrımdır. Ödeme talebinin şekline göre banka teminat mektupları, belgeli (şarta bağlı) ve ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektupları olarak ikiye ayrılır. Çalışmamızda tüm banka teminat mektupları bakımından, ödeme talebinin özellik arz eden hususlara değinilmiştir.

İlk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektupları uygulamada en çok tercih edilen banka teminat mektubu türü olarak ön plana çıkar. Bu kaydın, hukuki anlamı ve sonuçları hem uygulamada hem de öğretide halen tartışılmaktadır. Genel kabule göre, bu kayıt dahi garanti ilişkisini soyut bir borç ikrarı niteliğine büründürmez. Bu nedenle risk gerçekleşmeden ödeme yapılması söz konusu olmaz.

Yine genel kabule göre, muhatap, bu kayıt sayesinde, riskin ve zararın gerçekleştiğini ispatla yükümlü olmaksızın ödeme talep ederken, prensip olarak garanti veren tarafından temel borç ilişkisine dayalı bir gerekçe ile ödemeden kaçınılamaz.

Ödeme talebinin haksız veya hakkın kötüye kullanılması mahiyetinde olduğunun likit delillerle ortaya konulması halinde ilk talepte ödeme kaydına rağmen ödeme reddedilebilir. Türk hukukuna yabancı olan ve normatif bir dayanağı da bulunmayan likit delil kavramı, garanti sözleşmeleri bahsinde üzerinde en az mutabık kalınan hukuki kavram olarak nitelenebilir. Çalışmada bu duruma olumlu yönde katkı sunmak adına bazı önerilere yer verilmektedir.

## II. BANKA TEMİNAT MEKTUPLARININ HUKUKİ NİTELİĞİ

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun bankaların faaliyet konularını düzenleyen 4. maddesinde 1. Fıkrasının c bendinde, bankaların "nakdî, gayrinakdî her cins ve surette kredi verme işlemleri" yapabilecekleri belirlenmiştir. Banka garantisi verilmesi, edimi garanti edilen lehtar açısından gayrinakdi kredi verilmesidir[1]. Gayrinakdi yani nakit olmayan krediler, bankanın üçüncü kişiler karşısında sorumluluk üstlendiği kredileri ifade eder[2].

Banka garantileri, garanti veren pozisyonunda bankanın olduğu garanti sözleşmeleridir[3]. Banka teminat mektubu, banka (garanti veren) ile alacaklı (muhatap) arasında garanti ilişkisi kurulduğuna dair bir ispat vesikası; taraflar arasındaki hukuki ilişkiyi cisimleştiren bir belgedir[4].

Banka teminat mektuplarının Türk Hukuku'ndaki ilk normatif dayanağı, 12.03.1927 tarih ve 1025 sayılı "Hükümetle Efrad Arasında Teati Olunacak Mukavelename ve Şartnameler Hakkında Kanun" metninde öngörülen yetkiyle Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen 8.1.1928 tarih ve 6048 sayılı Kararname olmuştur[5]. Ancak burada banka teminat mektuplarına ilişkin herhangi bir tanım yer almamaktadır.

Ticari işlerde önemli bir yer edindikten sonra, uzunca bir süre, banka teminat mektuplarının hukuki niteliği tartışılmıştır. Nihayet, 1967 ve 1969 yıllarında verilen içtihadı birleştirme kararları ile banka

1 Ünal Tekinalp, *Ünal Tekinalp'in Banka Hukukunun Esasları* (2. Baskı, Vedat Kitapçılık 2009) 49; Ferhat Canbolat, *Banka Garantisinde Savunma İmkanları ve İhtiyati Tedbirler* (Yetkin Yayınları 2009) 60; Bora Durmaz, *Banka Teminat Mektuplarının Ödeme İstemi ile İbrazı* (Legal Yayıncılık 2016) 54; Vahit Doğan, *Teminat Mektupları* (5. Baskı, Savaş Yayınevi 2015) 98; Hilal Yener Coşkun, *Banka Teminat Mektuplarında İlgililerin Hak ve Borçları* (Vedat Kitapçılık 2012) 13; Ahmet Battal, *Bankacılık Kanunu Şerhi* (Seçkin Yayıncılık 2006) 204; Şener Akyol, *Banka Sözleşmeleri* (Afa Matbaacılık 2001) 81–82; Seza Reisoğlu, *Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantileri* (4. Baskı, 2003) 24.

2 Burak Özen, *Kredi Açma Sözleşmeleri* (Vedat Kitapçılık 2017) 195.

3 Mahmut Usta, *Teminat Mektupları* (3. Baskı, 1995) 8; Esin Önal, 'Banka Teminat Mektuplarının Hukuki Niteliği' (2015) 4 Banka ve Finans Hukuku Dergisi 233, 248–249; Ceyda Öcal, 'Banka Teminat Mektupları', *Prof. Dr. İsmet Sungurbey'e Armağan, Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları* (İstanbul Barosu Yayınları 2012) II 195, 199; Emin Cem Kahyaoğlu, *Banka Garantileri* (Beta 1996) 29.

4 Bkz K Berk Kapancı, *Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler* (Vedat Kitapçılık 2014) 117; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt-II* (3. Bası, Vedat Kitapçılık 2014) 463; Nami Barlas, *Türk Hukuk Sisteminde Banka Teminat Mektupları* (Kazancı Hukuk Yayınları 1986) 86; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 211.

5 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 21.

teminat mektuplarının garanti sözleşmesi niteliğinde olduğu ortaya konulmuştur[6]. Bu kararları takip eden Yargıtay da banka teminat mektuplarını "teminat amaçlı garanti sözleşmeleri" olarak nitelemeye devam etmiştir[7]. Nispeten yakın dönemde verilen bir başka içtihadı birleştirme kararının gerekçesinden de *"teminat mektubu veren banka ile muhatap arasındaki sözleşme garanti sözleşmesi niteliğindedir"* denilmiştir[8]. Her ne kadar anılı içtihadı birleştirme kararıyla, teminat alacakları için bir geçici hukuki koruma tedbiri olan ihtiyati hacze karar verilip verilemeyeceğini karara bağlanmışsa da içtihadı birleştirme kararlarının, *"hüküm kısmı bağlayıcı, gerekçe kısmı yol gösterici"*[9] mahiyette olduğundan, kararın gerekçe kısmında banka teminat mektuplarının hukuki niteliğine dair tespit dikkate alınmalıdır.

Elbette banka teminat mektuplarının hukuki niteliğinin tahlil ve tespit edilmesi tüm sorunların çözüldüğü anlamına gelmemiş bilakis örneğin kefalet sözleşmesi gibi kapsamlı bir düzenlemeye tabi tutulmuş bir kişisel teminat – mülga Borçlar Kanunu (BK) m. 483-503, Türk Borçlar Kanunu (TBK) m. 581-603 – sözleşmesi yerine kanunda düzenlenmemiş bir sözleşme tipi olan garanti sözleşmesinin yeğ tutulması yargısal uygulamaların ve öğreti görüşlerinin önemini arttırmıştır[10]. Bu nedenle banka teminat mektubu ve garanti sözleşmesine dair tartışmalar daima aktüeldir.

## III. GARANTİ SÖZLEŞMELERİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ VE TANIMI

Garanti sözleşmesine dair tartışmaların odağında, her zaman TBK'nın "üçüncü kişinin fiilini üstlenme" başlıklı 128. maddesi yer almıştır. Baskın görüş, bu hükümde, garanti sözleşmelerinin bir türünün düzenlendiği yönündedir[11]. Buna mukabil üçüncü kişinin fiilini üstlenme niteliği taşımayan garanti sözleşmeleri olduğu gibi, garanti sözleşmesi niteliğinde olmayan üçüncü kişinin fiilini üstlenmelerin de mevcut olduğu vurgulanmaktadır[12].

Üçüncü kişinin fiilini üstlenmenin, garanti sözleşmesinin özel bir türü olduğunu kabul eden görüşün bir kısım taraftarları, banka teminat mektuplarının ise gerek BK m. 110/ f. 2 gerekse de TBK m. 128/ f. 2 hükümlerinden hareketle; üçüncü kişinin fiiline taahhüt niteliğinde garanti sözleşmeleri olduğunu ifade etmektedir[13].

6 YİBHGK, E 1966/16 K 1967/7, 13.12.1967; YİBHGK, E 1969/4 K. 1969/6, 11.06.1969.

7 Y 11 HD, E 2014/9027 K 2014/15973, 20.10.2014.

8 YİBGK, E 2016/1 2017/6, 27.12.2017.

9 Halil Akkanat, *Medeni Hukukun Uygulanmasında Yöntem* (Filiz Kitabevi 2024) 32; Ayrıca bkz Aytekin Ataay, *Medeni Hukukun Genel Teorisi* (Fakülteler Matbaası 1980) 133.

10 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 22.

11 Andreas Furrer, Markus Muller-Chen ve Bilgehan Çetiner, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (On İki Levha Yayıncılık 2021) 726; Yener Coşkun (n 1) 312; Hüseyin Murat Develioğlu, 'Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenme', *İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu ve Yürürlük Kanunu, Cilt 2, Özel Borç İlişkileri* (Vedat Kitapçılık 2018) 1515, 1521; M Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-2* (15. Bası, Vedat Kitapçılık 2020) 418–419; Melek Bilgin Yüce, *Garanti Sözleşmesinin Bir Türü Olarak Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Sözleşmesi* (Vedat Kitapçılık 2007) 7–8; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Yetkin 2017) 1282.

12 Cevdet Yavuz, Faruk Acar ve Burak Özen, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Dersleri: Özel Hükümler* (16. Baskı, Beta 2019) 843.

13 Yener Coşkun (n 1) 312.

Diğer bir görüşe göre, garanti sözleşmesi sui generis bir sözleşmedir zira garanti sözleşmesi ile TBK m. 128'de (BK m. 110) düzenlenen üçüncü kişinin fiilini üstlenmenin unsur ve alanları bakımından tam bir çakışma söz konusu değildir[14]. Buna göre, garanti sözleşmesine kıyasen dahi olsa TBK m. 128 uygulanamaz çünkü garanti verenin borcu, üçüncü kişinin fiiline taahhütten farklı olarak bir tazminat borcu değil kendi (bağımsız) ödeme taahhüdünden kaynaklanan belirli bir miktar para ödeme borcudur[15]. Bize göre de TBK m. 128 hükmü, garanti sözleşmelerinin tüm özgül sorunlarına çözüm üretebilecek bir hüküm olarak değerlendirilemez.

Uyuşmazlık, garanti sözleşmesinin hangi türüne ilişkin olursa olsun gerek Yargıtay gerekse de istinaf mahkemesi kararlarında, TBK m. 128 (BK m. 110) hükmü mutlaka anılmaktadır. Hatta TBK m. 128, "*Yargıtay'ın kökleşmiş içtihatlarında işaret edildiği üzere banka teminat mektuplarına kaynak olan bir garanti sözleşmesi*"[16] olarak anılır. Yargıtay'ın bu yaklaşımında, şüphesiz "gerekçeye normatif bir dayanak bulma" arayışının etkisi büyüktür. Öğretide de garanti taahhütleri bakımından TBK m. 128 (BK m. 110) hükmünün kıyasen uygulanabileceği sıkça ifade edilir[17].

Esasında, TBK m. 128 hükmünün, garanti sözleşmelerinin tüm sorunlarını çözmekten uzak olduğu gerçeğinin, dolaylı olsa da kabul gördüğü yorumunu yapabiliriz. Nitekim hükmün hem garanti sözleşmelerinin tamamını kapsamaması hem de genel hükümler arasında düzenlenmesi itibariyle kanun yapma sistematiği bağlamında sakınca içermesi nedeniyle; garanti sözleşmelerinin, Türk Borçlar Kanunu'nun "özel borç ilişkileri" kısmında ayrıca düzenlenmesi gerektiği sıkça dile getirilmektedir[18].

Tüm bu anlatılanların ardından güncel durumu belirlemek gerekir. Ziyadesiyle ağırlık kazanmaya başlayan görüşe göre, garanti sözleşmeleri sui generis sözleşmeler ve TBK m. 128 hükmü, garanti sözleşmesi üst başlığının altında ele alınması gereken alt bir sözleşme türüne karşılık gelmektedir[19].

Garanti sözleşmesinin çok farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Öğreti ve uygulamanın işaret ettiği karakteristik özellikleri nazara alarak, garanti sözleşmesini şu şekilde tanımlayabiliriz: Garanti

14 Canbolat (n 1) 103; Andres Büsser, *Einreden Und Einwendungen Der Bank Als Garantin Gegnüber Dem Zahlungsanspruch Des Begünstigten* (1997) 27; Sinem Bozdağ Ataoğlu, *Garanti Sözleşmesi* (Legal Yayıncılık 2024) 331; Firuze Dilem Bulgan, *Uluslararası Banka Garanti Sözleşmeleri ve Bankanın Savunma Araçları* (Adalet Yayinevi 2022) 38; Haluk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Cilt II* (4. Baskı Tıpkıbasımdan 5. Tıpkıbasım, Vedat Kitapçılık 2010) 851; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Kısa Ders Kitabı* (5. Baskı, Filiz Kitabevi 2020) 593.

15 Canbolat (n 1) 103.

16 Bkz Develioğlu, 'Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenme' (n 11) 1521.

17 Oğuzman ve Öz (n 11) 419; Develioğlu, 'Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenme' (n 11) 1521.

18 Numan Tekelioğlu, 'Garanti Sözleşmesi' (2015) Leges Hukuk Dergisi 30, 45; Bilgin Yüce (n 11) 158; Bilgehan Çetiner, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (On İki Levha Yayıncılık 2024) n 1777.

19 Burak Özen, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi* (Genişletilip Güncelleştirilmiş 4 Bası, Vedat Kitapçılık 2017) 26; Cevdet Yavuz, Faruk Acar ve Burak Özen, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İkinci Cilt* (11. Baskı, Beta 2022) 1623; Bilgehan Yeşilova ve Yasemin Kalkancı, 'İlk Talepte Ödeme Kayıtlı Banka Teminat Mektubu Bedelini Ödeyen Bankanın Muhataba Yönelik İade Talebi Ve Hukukî Dayanağı İlk Talepte Ödeme Kaydının Mahiyeti Hakkında Düşünceler' (2024) 21 Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 399, 424; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (Yetkin Yayınları 2021) 979; Hüseyin Murat Develioğlu, *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (Vedat Kitapçılık 2009) 73.

sözleşmesi, "gerçekleşip gerçekleşmeyeceği şüpheli"[20], "önceden belirlenebilir bir veya birkaç riski temin eden"[21] ve "bu risk(ler)in gerçekleşmesi halinde belirli bir bedelin ödenmesini öngören"[22]; kural olarak temel borç ilişkisinden bağımsız[23], kişisel ve "sui generis"[24] bir teminat sözleşmesidir[25].

## IV. GARANTİ SÖZLEŞMESİNİN TÜRLERİ

Garanti sözleşmelerinin farklı ölçütlere göre sınıflandırılması mümkündür. Kişisel bir teminat sözleşmesi olarak garanti sözleşmesinin karakteristik özelliklerine en uygun ayrım, garanti edilen riske göre yapılan ayrımdır[26]. Garanti edilen riskin niteliğine göre yapılan ayrım uyarınca, garanti sözleşmeleri, saf (yöneltmeyi amaçlayan) ve teminat amaçlı (kefalet benzeri) garanti sözleşmeleri ikiye ayrılır[27].

### *A. SAF (YÖNELTMEYİ AMAÇLAYAN) GARANTİ SÖZLEŞMELERİ*

Saf garanti sözleşmesinde, garanti veren, muhatabı belirli bir hareket tarzına sevk ve teşvik amacıyla bir sonucu garanti eder ve bu sonucun gerçekleşmemesi halinde doğacak zararı karşılamayı taahhüt eder[28]. Bu sözleşme tipinin, teminat amaçlı garanti sözleşmelerinden en belirgin farkı, yalnızca

20 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 52; Akyol, *Banka Sözleşmeleri* (n 1) 175. Ayrıca bkz Y 11 HD, E 2014/9027 K 2014/15973, 20.10.2014.

21 Zafer Kahraman, *Saf Garanti Taahhütleri* (Vedat Kitapçılık 2017) 31; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 40; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 19) 983; Hüseyin Murat Develioğlu, *(ICC'nin URDG 758 Hükümleri İle İlgili Açıklamalarla Beraber) Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (On İki Levha Yayıncılık 2021) 82; Haluk Tandoğan, *Garanti Mukavelesi ( Mahiyeti Ve Benzeri Hukuki Münasebetlerden Tefriki)* (Banka Ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1959) 2; Kadir Berk Kapancı, *Satış Hukukunda Ayıptan Doğan Sorumluluk ve Sözleşmesel Garanti Taahhütleri* (On İki Levha Yayıncılık 2012) 323; Ahmet Mete, *Garanti Sözleşmeleri* (Seçkin 2024) 32–33; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 68; Canbolat (n 1) 337; Bulgan (n 14) 78.

22 Ali Taşpolat, *Banka Garantileri* (Erol Ofset 1989) 22; Kahyaoğlu (n 3) 141; Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 112. Ayrıca bkz Y 19 HD, E 2000/14 K 2000/3252, 28.04.2000.

23 Garantinin bağımsızlığı, garanti verenin yükümlülüğünün, kural olarak, temel borç ilişkisinin varlığına, geçerliliğine, devamına, dava ve takip edilebilir olmasına bağlı olmaması olarak ifade edilebilir. Bkz Sermet Akman, '"Garantör" Sıfatıyla Girişilen Taahhüdün Mahiyeti ve Bu Bağlamda Garanti ve Kefalet Sözleşmelerini Birbirlerinden Ayıran Temel Kriterler', *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*, (Vedat Kitapçılık 2007) II 1669, 1671; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 57–58; Oğuzman ve Öz (n 11) 419; Seza Reisoğlu, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, (Yaklaşım Yayınları 2015) 1 347 1669-1678.

24 Özen (n 19) 26; Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1623; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 19) 979; Develioğlu, *Kefalet Işığında Garanti* (n 19) 73.

25 Bkz Yavuz, Acar ve Özen (n 12) 842; Furrer, Muller-Chen ve Çetiner (n 11) 728; Gümüş, *Ders Kitabı* (n 14) 580; Durmaz (n 1) 253; A Özge Yenice, *Teminat Sözleşmelerinde Rücu İlişkileri* (On İki Levha Yayıncılık 2009) 144; Bilgin Yüce (n 11) 159; Barlas (n 4) 93; Ömer Cemre Koç, *Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenmede Üstlenenin Hukuki Konumu* (On İki Levha Yayıncılık 2022) 200; Tekinalp (n 1) 514; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 22; Eyüp Kul, *Yapım Sözleşmelerinde Asgari Ekonomik Menfaat Taahhüdü* (On İki Levha Yayıncılık 2021) 432.

26 Kahraman (n 21) 17; Canbolat (n 1) 72.

27 Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (9. Baskı, Yetkin Yayınları 2021) 780; Gümüş, *Ders Kitabı* (n 14) 594–595; Aydın Zevkliler ve Gökyayla K. Emre, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (20. Bası, Vedat Kitapçılık 2020) 705–706; Yenice (n 25) 12; Özen (n 19) 23–24; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 35; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 62–63; Kahraman (n 21) 23.

28 Özen (n 19) 27; Kahraman (n 21) 22; Kapancı, *Satış Hukukunda Ayıptan Doğan Sorumluluk ve Sözleşmesel Garanti Taahhütleri* (n 21) 115; Tandoğan (n 14) 805–806.

garanti alan ile garanti veren arasında bir garanti sözleşmesi bulunması ve garanti olayına konu olabilecek bir temel borç ilişkisi bulunmamasıdır[29].

Saf garanti taahhütlerinin tipik örneklerinden olan gelir garantili köprü projelerinden hareketle bu durumu somutlaştırabiliriz. Büyük maliyetli bu projeler, Yap-İşlet-Devret modeli ile yapılırken diğer yandan idare tarafından, işletme süresince yatırımcının asgari bir geliri elde edeceği taahhüt edilmektedir[30]. Görüldüğü üzere bu ilişkide ne asıl borçlu ne de edimi taahhüt edilen bir lehtar yoktur. Sadece garanti verenin (idarenin) muhatabı bir hareket tarzına yöneltme amaçlı taahhüdü vardır. Bu taahhüdün ekonomik karşılığının hizmetten yararlananların sayısı belirli değilken farazi ölçümlerle belirlendiği nazara alındığında, üçüncü kişilerin ancak "potansiyel bir katkı sunan" olarak değerlendirmesi mümkün olabilir.

## *B. TEMİNAT AMAÇLI (KEFALET BENZERİ) GARANTİ SÖZLEŞMELERİ*

Teminat amaçlı garanti sözleşmelerinde, garanti alan ile edimi garanti edilen arasında bir borç ilişkisi mevcut olup, garanti veren, temel ilişkideki alacaklıya karşı, temel ilişkideki borçtan bağımsız olarak, borçlunun edimi için tamamen veya kısmen sorumlu olmayı üstlenir[31]. Burada, garanti edenin, kural olarak, asıl borç ilişkisinin doğup doğmadığı ya da borç ilişkisine konu alacağın icra edilebilir olup olmadığına bakılmaksızın borçlunun edimini yerine getirmemesinden sorumlu olmayı yüklenmesi söz konusudur[32].

Banka teminat mektupları, öğreti ve yargı kararlarında, ağırlıklı olarak teminat amaçlı garanti sözleşmeleri olarak kabul görmektedir[33]. Bu kabul, tanımlara da yansımış ve banka teminat mektubu ile bankanın taraf olmadığı bir temel borç ilişkisinin ifa edilmemesi riskini temin etmekte olduğu ve bu niteliği ile, teminat amaçlı garanti sözleşmelerinin karakteristik özelliğini taşıdığı vurgulanmıştır.

29 Kahraman (n 21) 20; Canbolat (n 1) 104; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 31; Durmaz (n 1) 25.

30 Kahraman (n 21) 51; Kul (n 25) 211.

31 Tandoğan (n 14) 808.

32 Yavuz, Acar ve Özen (n 12) 843–844.

33 Özen (n 19) 23; Taşpolat (n 22) 21; Arslan Kaya, 'İlk Yazılı Talepte Ödeme Kayıtlı Garantilerde İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz', *Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan* (1995) 139, 142; Arslan Kaya, 'İlk Yazılı Talepte Ödeme Klozunu İhtiva Eden Banka Garantilerinde Hakkın Kötüye Kullanılması Sorunu', *Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan* (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 1995) 211, 212; Tandoğan (n 14) 804; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 11; Hüseyin Murat Develioğlu, *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (Vedat Kitapçılık 2009) 53; Yener Coşkun (n 1) 35–36; Bilgin Yüce (n 11) 3; Faruk Acar ve Eyüp Kul, 'Mücbir Sebeplerin Banka Teminat Mektuplarının Paraya Çevrilmesine Etkisi' (2020) 78 İstanbul Hukuk Mecmuası 1351, 1363; Koç (n 25) 202; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 13; Tandoğan (n 21) 32; Yenice (n 25) 12–13; Ayşe Nilüfer Türkçü, 'Banka Teminat Mektuplarının Tazmininin İhtiyati Tedbir Kararı Alınarak Durdurulması' (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İÜSBE 2005) 91–92; Durmaz (n 1) 29; Canbolat (n 1) 56; Barlas (n 4) 26; Akyol Şener, *Banka Sözleşmeleri* (2001) 173; Tekinalp (n 1) 512; Kahraman (n 21) 4; Mete (n 21) 65; Seza Reisoğlu, *Türk Kefalet Hukuku* (2013) 121; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 36; Furrer, Muller-Chen ve Çetiner (n 11) 726; Yavuz, Acar ve Özen (n 12) 843; Gümüş, *Ders Kitabı* (n 14) 593; Bulgan (n 14) 255; Kahyaoğlu (n 3) 22; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 332; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 19) 978–979; Ayşe Esra Altan ve Selim Şentarhanacı, 'Teminat Amaçlı Garanti Sözleşmesi, Mahiyeti, Hüküm ve Neticeleri' iç Bilgehan Çetiner ve Abdullah Furkan Korkmaz (edr), *Teminat Hukuku* (Seçkin 2023) 1209, 1231; Furkan Eken, 'Teminat Mektuplarında Bankanın Ödeme Talebine Karşı İleri Sürebileceği Savunmalar' iç Bilgehan Çetiner ve Abdullah Korkmaz (edr), *Teminat Hukuku* (Seçkin 2023) 1265, 1267.

Nitekim, bir tanıma göre, *"banka teminat mektubu, banka ile müşterisi arasındaki bir mutabakat çerçevesinde ve banka müşterisinin talebi üzerine bankanın, "muhatap" olarak adlandırılan kişiye müşterisinin bir eylemi yerine getireceğini, bir borcunu ifa edeceğini, etmezse teminat mektubundaki miktarı ödemeyi yükümlendiği bir sözleşmedir"*[34]. Diğer bir tanıma göre ise, banka teminat mektubu, *"borçlunun alacaklıya karşı üzerine aldığı bir edimi yerine getirmemesi halinde, belirli bir miktar parayı alacaklının ilk talebinde ona derhal ödemeyi kabul ve taahhüt ettiğine dair banka tarafından verilen mektuptur"*[35].

## V. GENEL HATLARIYLA BANKA TEMİNAT MEKTUPLARI

### *A. BANKA TEMİNAT MEKTUBUNUN İÇİNDE BULUNDUĞU HUKUKİ İLİŞKİLER KÜMESİNDEKİ YERİ*

Geniş anlamda garanti, garanti eden, lehtar ve muhataptan oluşan üç ilgili şahsın yer aldığı ve "*üç köşeli ilişkiler (Dreiecksverhaeltnisse)*[36]" kategorisinde ele alınır[37]. Ancak üç köşeli ilişki olma özelliği, yalnızca teminat amaçlı garanti sözleşmeleri bakımından ön plana çıkar. Zira saf garanti sözleşmelerinde, yalnızca garanti alan ile garanti veren arasında bir garanti sözleşmesi bulunmakta ve başkaca bir temel borç ilişkisi bulunmamaktadır[38].

Üç köşeli ilişki içerisinde taraflar, "hukuken bağımsız ve fakat tarafların menfaatleri bakımından kesişen" alt hukuki ilişkiler kurar[39]. Bu bağlamda, banka teminat mektubunda, garanti eden banka, muhatap ve lehtar vardır. Garanti sözleşmesinin tarafları, garanti veren ve muhataptır. Garantiye dayanak teşkil eden sözleşme veya sair ilişkinin (temel borç ilişkisi) tarafları ise garanti sözleşmesinin muhatabı ile ve garanti sözleşmesine taraf olmayan lehtardır. Garanti veren ile lehtar arasında ise "karşılık ilişkisi" olarak adlandırılan ve kural olarak vekalet sözleşmesi niteliğinde olan bir başka hukuki ilişki bulunur[40].

Banka teminat mektubu düzenleyerek lehtar lehine gayrinakdi kredi açan bankalar, muhataba ödenen garanti bedelinin lehtar ve/veya üçüncü kişiden tahsil etme imkânı sağlayan sözleşme imzalar ki buna kontrgaranti veya karşı garanti (*Gegengarantie)* sözleşmesi denir[41]. Bu kontrgaranti sözleşmesi

34 Akyol, *Banka Sözleşmeleri* (n 1) 161.

35 Sıtkı Akyazan, 'Banka Teminat Mektupları' (1969) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 16, 16.

36 Üçlü veya üç köşeli ilişkiler hakkında Arif B. Kocaman, *Alacağın Temlikinin Benzer Üçlü İlişkiler Karşısındaki Teorik Sınırı Sorunu* (Olgaç Matbaası 1989) 5–6.

37 ibid 5; Canbolat (n 1) 49, 61; Herbert Schönle, *Bank Und Börsenrecht* (1971) 309; Peter O Mülbert, *Mißbrauch von Bankgarantien Und Einstweiliger Rechtsschutz* (1985) 8; Urs Emch, Hugo Renz ve Reto Arpagus, *Das Schweizerische Bankgeschäft* (7. Auflage, 2011) 386; Susan Emmenegger ve Andrea Zbinden, 'Die Inanspruchnahme Der Bankgarantie' iç Susan Emmenegger (ed), *Kreditsicherheiten* (Helbing Lichtenhahn Verlag 2008) 144–145.

38 Kahraman (n 21) 20; Canbolat (n 1) 104; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 31; Durmaz (n 1) 25.

39 Bkz Durmaz (n 1) 25.

40 Özen (n 19) 15; Canbolat (n 1) 301; Tekinalp (n 1) 511; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 105, 224.

41 Melek Bilgin Yüce, 'Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Sözleşmesinde Rücu' (2020) 11 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1435, 1439; Canbolat (n 1) 87; Kahyaoğlu (n 3) 12; Barlas (n 4) 87; Taşpolat (n 22) 24; Yenice (n 25) 109.

de bir garanti sözleşmesidir[42]. Bu sözleşme, tartışmalar olmakla birlikte, çoğunluk görüşüne göre, baskın amacı, kontrgaranti alanı (bankayı) belirli bir garanti sözleşmesi (banka teminat mektubu) imzalamaya yöneltmek olduğundan saf garanti sözleşmesi olarak nitelenmelidir[43].

Banka teminat mektubunda üç köşeli ilişki bağlamında tarafların menfaatleri, ödeme talebiyle teminat mektubunun bankaya ibraz edildiği an itibariyle kesişir[44]. Bu aşamadan sonra banka gerekli incelemeyi yaparak ya ödeme yapacak ya da lehtardan gelen bildirim veyahut mahkeme kararı doğrultusunda ödemenin haksız veya hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olduğu gerekçesiyle ödeme talebini geri çevirecektir[45].

## *B. BANKA TEMİNAT MEKTUBUNUN DAYANDIĞI GARANTİ SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI*

Garanti sözleşmesi, kural olarak şekle tabi olmayan bir sözleşmedir[46]. Hiç şüphesiz, ispat kolaylığı bakımından uygulamada, garanti sözleşmeleri yazılı olarak düzenlenmektedir[47]. Banka teminat mektubu, banka (garanti veren) ile alacaklı (muhatap) arasında garanti sözleşmesi kurulduğuna dair bir ispat vesikasıdır[48].

Uygulamada, teminat mektupları, muhataba ulaştırılmak üzere banka tarafından lehtara verilmektedir. Teminat mektubunu alan muhatap, lehtar tarafından sunulan teminat mektubunu garanti veren bankadan "teyit eder[49]. Bu teyidin genel müdürlük veya garanti veren bankanın herhangi bir şubesinden yapılması mümkündür[50].

---

Kontrgaranti, sadece banka teminat mektupları açısından değil rücu ilişkisine yol veren tüm birlikte borçluluk ilişkileri bakımından başvurulabilecek bir hukuki ilişki türüdür. Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 501.

42 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 396; Barlas (n 4) 78; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 203.

43 Nicholas De Gottrau, 'Die Bankgarantie Im Schwezerischen Recht' iç Graf von Westphalen ve Brigitta Zöchling-Jud (edr), *Die Bankgarantie im internationalen Handelsverkehr* (4. Auflage, dfv Mediengruppe 2014), 553, N 66; Beat Kleiner, Kaspar Landolt ve Dominique Gemperli, *Bankgarantie, Die Garantie Unter Besonderer Berücksichtigung Des Bankgarantiegeschäftes* (5. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG 2016), § 23, N 7; Tandoğan (n 14) 872; Aksi yönde bkz Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 501; Bilgin Yüce (n 11) 149.

44 Durmaz (n 1) 25.

45 Bernhard Berger, *Allgemeines Schuldrecht* (2. Auflage, Stämpfli Verlag AG 2012) n 2366; Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1636; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı* (8. Baskı, Yetkin Yayınları 2024) 834; Develioğlu, *Kefalet Işığında Garanti* (n 33) 340; Jürgen Dohm, *Bankgarantien Im İnternationalen Handel* (1985) 112; Kahyaoğlu (n 3) 20; Mauro Spaini, *Die Bankgarantie Und Ihre Erscheinungsformen Bei Baurbeiten* (2000) 141; Büsser (n 14) 363.

46 Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 316; Durmaz (n 1) 180; Canbolat (n 1) 113; Develioğlu, *Kefalet Işığında Garanti* (n 33) 156; Abbas Samhat, 'Bankgarantie', *Münchener Kommentar zum HGB, Band 6* (5. Auflage, Beck 2024) n 95; Graf von Westphalen, 'Das Rechtsverhältnis: Bank – Begünstigter Bei Einer Direktgarantie' iç Graf von Westphalen ve Brigitta Zöchling-Jud (edr), *Die Bankgarantie im internationalen Handelsverkehr* (4. Auflage, dfv Mediengruppe 2014) 110; Dohm (n 45) 89.

47 Kurt Haefeli, 'Personalsicherheiten', *Schweizerisches Bankenrecht Handbuch für Finanzfachleute* (4. Auflage, Schulthess 2019) 268.

48 Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 117.

49 Yener Coşkun, *Banka Teminat Mektupları* (n 1) 250-251; Teoman, 'Teminat Mektubunu Teyid Eden Bankanın Hukuki Sorumluluğu' (1995) 297 Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Dergisi Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XII Bildiriler – Tartışmalar 114.

50 Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 129.

Bankanın, lehtarın talimatı üzerine hazırladığı teminat mektubunun lehtar tarafından muhataba sunulması, icap olarak kabul edilir ve muhatabın teminat mektubu metninin alıp incelemesi ile garanti sözleşmesi kurulmuş olur[51]. Muhatabın açık bir kabul beyanının bulunması ve bu beyanın lehtar ya da garanti verene ulaştırılması şartı aranmaz. Muhatap, riskin gerçekleşmesi koşuluyla, *"mektup tutarıyla sınırlı olarak ödeme talep edebileceğini"*[52] kabul etmiş sayılır. Türk Borçlar Kanunu'nun 14. maddesinde, borç altına girecek olanın imzasının kâfi görülmesi karşısında, garanti sözleşmesinin muhatapça alınması ve ses çıkarılmaması zımni kabul olarak değerlendirilir ve sözleşme kurulmuş sayılır[53].

## *C. BANKA TEMİNAT MEKTUPLARININ TÜRLERİ*

Banka teminat mektupları, değişik kriterlerle farklı türlere ayrılmaktadır. En çok kabul gören ayrımlar; mektubun süresine, konusuna, ikinci bankanın devreye girip girmemesine ve ödeme talebinin şekline göre yapılan ayrımlardır[54]. Aşağıda bu ayrımlar incelenmektedir. Bunun yanı sıra yakın zamanda uygulamaya alınan "elektronik banka teminat mektubu" da bu başlık altında kısaca ele alınacaktır.

### *1. Sürenin Belirli Olup Olmamasına Göre Garanti Sözleşmeleri*

#### *a. Belirli (Vadeli) Süreli Banka Teminat Mektupları*

Belirli süreli banka teminat mektuplarında, riskin belirlenen azami bir süre içerisinde gerçekleşmesi; ödeme talebinin ise on yıllık genel zamanaşımı süresi içerisinde muhataba ulaştırılması gerekir[55]. Banka teminat mektuplara karşı zamanaşımı def'inde bunulmasına dair uygulamada yaşanan karmaşanın giderilmesi için BK'da 1981 yılında (BK m. 110/ f. 2) yapılan değişiklikle getirilen ve TBK'da da yerini koruyan hükme göre, *"belirli bir süre için yapılan üstlenmede, sürenin bitimine kadar üstlenene edimini ifa etmesi için yazılı olarak başvurulmaması halinde, üstlenenin sorumluluğunun sona ereceği kararlaştırılabilir"* (TBK m. 128/ f. 2). TBK m. 128/ f. 2 doğrultusunda riskin gerçekleşmesi

51 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 99; Şener (n 33) 180; Kahyaoğlu (n 3) 45; Canbolat (n 1) 59; Barlas (n 4) 53; Develioğlu, *Kefalet Işığında Garanti* (n 33) 74.

52 Yeşilova ve Kalkancı (n 19) 441.

53 Vahit Doğan, 'Teminat Mektuplarında Sahtelik İddialarının Değerlendirilmesi' (2025) 176 TBB Dergisi 287, 301; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 99; Haluk Nami Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (16. Baskı, Beta Yayınları 2018) 99; Yener Coşkun (n 1) 108; Işık Yelkenci, 'Talep Garantilerine İlişkin Birörnek Kurallar (URDG 758) Konusunda Genel Bir Değerlendirme', *Prof. Dr. Serap Helvacı'nın Anısına Armağan*, (On İki Levha Yayıncılık 2024) II 1853, 1884.

54 Bulgan, *Uluslararası Banka Garanti Sözleşmeleri* (n 14) 41 vd; Bozdağ Ataoğlu, *Garanti Sözleşmesi* (n 14) 181 vd; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 25 vd; Bengisu Önder, *Banka Teminat Mektupları* (Seçkin 2020) 112; Mete, *Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 64 vd.

55 Kahyaoğlu (n 3) 124; Sıtkı Akyazan, 'Tatbikatta Banka Teminat Mektuplarının Ortaya Çıkardığı Çeşitli Sorunlar' (1973) 3 Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 567, 578; Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 346; Barlas (n 4) 91; Önder, *Banka Teminat Mektupları* (n 54) 34 vd.

ve dahi başvurunun yapılması için bir azami süre belirlenmişse, bu süre içerisinde garanti ödeme başvurusunun yapılması gerekir[56].

### *b. Belirsiz (Vadesiz) Süreli Banka Teminat Mektupları*

Belirsiz süreli banka teminat mektuplarında, riskin doğumu belirli bir zaman dilimi ile sınırlanmamıştır[57]. Riskin doğumunun, kelimenin tam manasıyla belirsiz bir zaman dilimine bırakılması, öğretiyi "riskin doğması için azami süreler belirleme" arayışına itmiştir. Bu kapsamda, TBK m. 146'daki on yıllık zamanaşımı süresinin kıyasen azami garanti süresi olarak belirlenmesi ve riskin gerçekleşmesinden itibaren de on yıllık genel zamanaşımı süresi içerisinde ödeme talebinde bulunulması formülü önerilmiştir[58]. Öğretide bu öneriye itiraz edenler olmuştur. Kapancı'ya göre, TBK m. 146 bir "yedek garanti süresi" olarak uygulanmamalı ve TMK m. 2/ f. 1 'e göre garanti verenin "risk taşıma süresi" tespit edilmelidir[59]. Risk için hâkimin tespit ettiği süre içerisinde risk gerçekleştiğinde, ödeme talebi için, 10 yıllık genel zamanaşımı süresi uygulanmalıdır[60].

Tandoğan tarafından dile getirilen ve Yavuz/Acar/Özen tarafından desteklenen öneriye göre; banka teminat mektuplarının da dahil olduğu teminat amaçlı garantilerde, alacağın muaccel olması garanti edilen riskin gerçekleşmesine o da lehtarın temel borç ilişkisinden kaynaklanan akdi yükümlülüğünü yerine getirmediğinin kesin olarak belli olmasına bağlıdır[61]. Bu da temel borç ilişkisinin yerine getirilmemesiyle başlayan zamanaşımı süresi dolana kadar garanti verenin yükümlülüğünün devam ettiği anlamına gelir[62]. Saf garantilerde ise muhatabın teşebbüse başlaması halinde, teşebbüsün niteliği, garantinin amacı ve olayın özelliklerine göre tayin edilecek bir süre içerisinde garanti taahhüdünün sona ereceği sonucuna varılmalıdır[63]. Bize göre de bu yorum, amaca uygundur.

### *2. Konusuna Göre Banka Teminat Mektupları*

Sözleşme serbestisinin doğal bir sonucu olarak, banka teminat mektuplarının konularına göre tasnif edilip, hepsinin sıralanması, oldukça zordur[64]. Bu nedenle uygulamada sıkça karşılaşılan banka teminat mektuplarını konularına göre tasnif etmeyi uygun görüyoruz. Bunlar genel olarak, kesin

56 Akyazan (n 55) 578; Bilgin Yüce (n 11) 135; Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 346. Gümüş'e göre, TBK m. 128/ f. 2 hükmü ile, kanun koyucu, tarafların anlaşmasıyla muhatabın süresinde ödeme talebinde bulunmaması iradi-bozucu koşuluna, garanti borcunun sona ermesi sonucunun bağlanabilme hakkı tanımıştır. Bunun anlamı anılı bağıtlanma ile TBK m. 148'in ikinci ayrımındaki zamanaşımı sürelerinin değiştirilemezliği kuralının göz ardı edilebileceğidir. Bkz Gümüş, *Özel Hükümler* (n 45) 834.

57 Tekinalp (n 1) 376; Akyol, *Banka Sözleşmeleri* (n 1) 172; Yener Coşkun (n 1) 121.

58 Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1646; Develioğlu, *Kefalet Işığında Garanti* (n 19) 461; Tandoğan (n 14) 893; Sevgi Kayak, *Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt* (Vedat Kitapçılık 2010) 274.

59 Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 348; Benzer mahiyette: Seza Reisoğlu, *Garanti Mukavelesi* (Ajans-Türk Matbaası 1963) 171.

60 Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 348; Reisoğlu, *Garanti Mukavelesi* (n 59) 172.

61 Bkz Tandoğan (n 14) 893; Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1646.

62 Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1646; Tandoğan (n 14) 893.

63 Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1646; Tandoğan (n 14) 893.

64 Bkz Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 26.

teminat mektupları (ifa garantileri), geçici teminat mektupları (ihale garantileri) ve avans teminat mektupları (avans garantileri) teminat mektupları şeklinde sıralanmaktadır[65].

Kesin teminat mektupları, lehtarın temel borç ilişkisinden doğan borcunu kötü ya da geç ifa etmesi veya hiç ifa etmemesi risklerini temin etmek üzere verilir[66]. İnşaat sözleşmeleri veya anahtar teslim sözleşmelerde, bankanın aynı anda birçok edimin ifasını garanti altına alması, ifa garantilerine örnek olarak gösterilir[67].

Avans teminat mektupları, sözleşmeden kaynaklı ifa borcunu yerine getirmeden önce borçlunun – çoğu zaman bir eser sözleşmesinin yüklenicisine – ifaya başlayabilmesini sağlamak için karşı tarafın yaptığı "ön ödemelerin geri alınmasını" temin etmek üzere verilir[68]. Garanti konusu iş yapıldıkça, teminat bedeli hak edişlerden mahsup edilir ve bedel tamamen ödenince avans teminat mektubunun iade edilmesi gerekir. Uygulamada teminat mektuplarının, kesin mi yoksa avans teminat mektubu mu olduğu hususunda taraflar arasında çok sayıda ihtilaf çıkmaktadır[69].

Geçici teminat mektupları ise özellikle kamu ihalelerinde, ihale üzerinde kalan lehtarın, kesin teminatı yatırmaması veya ihaleye konu sözleşmeyi imzadan kaçınmasından doğan zararları temin etmek üzere verilir[70]. Devlet İhale Kanunu m. 25 ve Kamu İhale Kanunu m. 33 uyarınca, iş bedelinin yüzde 3'ünden az olmamak üzere teminat alınır. Geçici teminat ile temin edilen temel borç ilişkisinin ifa edilmemesi halinde, teminat mektubunun paraya çevrilerek bedelin tamamen veya kısmen irat kaydedileceğine dair kayıtlara uygulamada sıkça rastlanmaktadır[71].

### *3. İkinci Bankanın Devreye Girip Girmemesine Göre Banka Teminat Mektupları*

Banka teminat mektubunun verilmesinde ikinci bankanın devreye girip girmemesine göre garanti sözleşmeleri, doğrudan ve dolaylı garanti sözleşmeleri olarak ikiye ayrılır[72]. Doğrudan garantide

65 Taşpolat (n 22) 21; Durmaz (n 1) 76–77; Canbolat (n 1) 82; Barlas (n 4) 13–17; Akyol, *Banka Sözleşmeleri* (n 1) 169–171; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 143–146; Reisoğlu, *Garanti Mukavelesi* (n 59) 92; Tekinalp (n 1) 517; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 73; Bulgan (n 14) 50; Mete (n 21) 80; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 26–34; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 217.

66 Yener Coşkun (n 1) 118; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 144; Dohm (n 45) 36; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 95.

67 Kahyaoğlu (n 3) 7.

68 Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 90; Kahyaoğlu (n 3) 11; Akyol, *Banka Sözleşmeleri* (n 1) 171.

69 Y 11 HD, E 2021/3130 K. 2022/7056, 17.10.2022; Y 11 HD, E 2020/7463 K 2022/4394, 02.06.2022; İstanbul BAM 15 HD, E 2024/66 K 2024/74, 18.01.2024; İstanbul BAM 45 HD, E 2021/1311 K 2021/934, 06.10.2021. *"(…) Avans teminat mektubunun niteliği gereği yükleniciye verilen avansların iadesi ile ilgili olup avans teminat mektubunun iş sahibinin diğer alacaklarını karşılama fonksiyonu bulunmadığı (…)"* gerek yerel mahkemeler gerekse de Yargıtay tarafından birçok kararda vurgulanmıştır. Bkz Y 6 HD, E 2023/3294 K 2024/4873, 16.12. *(…) Kati teminat mektupları sözleşmenin icrasını temin için verildiği halde, avans teminat mektuplarının nitelikleri itibariyle sözleşmenin icrasını değil, borç olarak verilen bir miktar paranın iadesini temin için verildiği hususunda gerek öğreti ve gerekse Yargıtay uygulamasında bir uyuşmazlık bulunmamaktadır (…)* YHGK, E 2000/11-121 K 2000/139, 23.02.2000.

70 Şener Akyol, *Tam Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme* (Vedat Kitapçılık 2008) 169; Dohm (n 45) 42; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 86; Barlas (n 4) 24; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 143.

71 Ali Suphi Kurşun, 'İfanın Yanması Kayıtlarının Değerlendirilmesi' (2024) 1 Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 596, 571–572; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 262.

72 Yelkenci (n 53) 1876; Hüseyin Akif Karaca, 'Doğrudan veya Dolaylı Banka Garantilerinde Uygulanacak Hukukla İlgili

lehtarın bankası tarafından hiçbir aracıya gerek kalmaksızın, doğrudan muhataba garanti verilmesi söz konusudur[73].

Muhatabın ülkesinde faaliyeti olmayan bir bankanın verdiği garanti, bazen tüm riskleri temin ettiği hususunda muhatabı yeterince ikna etmeyebilir[74]. Özellikle uluslararası ticari işlerde, lehtarın bankası (birinci banka), garantiyi doğrudan vermez de genelde muhatabın ülkesindeki bir bankaya (ikinci banka) muhatap lehine garanti vermesi için vekalet verir ki buna "dolaylı garanti" denir[75]. Lehtar, kendi ülkesindeki uluslararası prestije sahip bir bankaya vekalet verir, o banka muhatabın ülkesindeki bir bankayla irtibata geçerek muhatap lehine garanti vermesi için o bankaya vekalet verir[76]. Dört taraflı bu hukuki ilişkide, muhatap ve ikinci banka arasında garanti ilişkisi; birinci ve ikinci banka arasında ise kontrgaranti ilişkisi bulunur[77].

### *4. Ödeme Talebinin Şekline Göre Banka Teminat Mektupları*

#### *a. Belgeli (Şarta Bağlı) Banka Teminat Mektupları*

Ödeme talebinin şekli nazara alınarak yapılan ayrıma göre garantiler; şarta bağlı (belgeli) garantiler ve ilk talepte ödeme kayıtlı garantiler olarak ikiye ayrılır[78]. Adi garantilerin lehtar onayını şart kılması ve ilk talepte ödeme kayıtlı garantilerde ödemeyi talep hakkının kötüye kullanılması ihtimalinin azımsanmayacak kadar yüksek olması, ödemenin bir belge ibraz edilmesi şartına bağlandığı ve belgeli (şarta bağlı) garantiler adı verilen özel bir garanti türünün ortaya çıkmasına neden olmuştur[79].

Belgeli garanti ile muhatap, taraflar arasındaki anlaşmada öngörülen belgeleri ibraz etmeden garanti ödemesi talep edemez. Bunlar, mahkeme veya hakem kararı, teslim belgesi, irsaliye ya da konişmento gibi belgeler olabilir[80].

Belge ibrazının ödeme için zorunlu bir unsur olması, işlem güvenliğinin sağlanması ve hakka dayanmayan ya da hakkın kötüye kullanılması mahiyetinde olan ödeme taleplerini önlenmesi bakımından işlevsel olsa da "teminat mektubunun likidite sağlama fonksiyonu"[81] ile uyumlu değildir. Bu nedenle uygulamada çoğunlukla ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektupları tercih edilir.

Değerlendirmeler' (2024) 30 Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 294, 303–304.

73 Önder (n 55) 45; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 224; Yener Coşkun (n 1) 123.

74 Karaca (n 72) 304; Yelkenci (n 53) 1878.

75 Dohm (n 45) 40 vd.; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 140; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 35–36.

76 Dohm (n 45) 49; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 226; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 35; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 143.

77 Yelkenci (n 53) 1879; Reisoğlu, *Bankacılık Kanunu Şerhi* (n 23) 350–351; Bulgan (n 14) 61–62.

78 Tekinalp (n 1) 514; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 70; Kahyaoğlu (n 3) 19; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 213; Canbolat (n 1) 78; Mete (n 21) 77–78.

79 Bkz Canbolat (n 1) 77 vd; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 40.

80 Kahyaoğlu (n 3) 137; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 40–41; Canbolat (n 1) 80–81.

81 Helmut Koziol ve Michael Potyka, 'Die Bankgarantie' iç Helmut Koziol (ed), *Österreichisches Bankvertragsrecht, Band V: Akkreditiv und Garantie* (2. Auflage, Springer 2009) 264.

### *b. İlk Talepte Ödeme Kayıtlı Banka Teminat Mektupları*

Kişisel teminat verilmesine dair bir sözleşmede, teminat alanın "ilk talebi" veya "ilk yazılı talebi" üzerine ödeme yapılacağına dair mutabakat, ileri sürülen talebin haklılığının sorgulanmayacağı ve bu talebin haklılığını ortadan kaldıran olguların ileri sürülmeyeceği anlamına gelir[82]. İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları bakımından da durum aynıdır. İlk talepte ödeme kayıtlı mektuplar, garanti verenin, temel borç ilişkisinde kaynaklanan def'i ve itirazları ileri sürmeden ve zararın veya riskin gerçekleştiğinin ispatını istemeden, derhal ödeme yapma yükümlülüğü altında bulunduğu garanti türüdür[83].

Banka uygulamasında en çok tercih edilen garanti türü, ilk talepte ödeme kayıtlı garantilerdir[84]. Bu tür garantide, garanti veren, ödeme talebinin haklılığına dair ispat araçlarını talep etmeden, defi ve itirazları ileri sürme imkanına sahip olmaksızın, yalnızca muhatap kimliğine dair şekli ve yüzeysel bir incelemenin ardından ödeme yapmanın taahhüdü altına girmektedir[85].

Birçok Yargıtay kararında da ifade edilmiştir ki ilk talepte ödeme kaydını içeren banka teminat mektubu ile bankadan ödeme talebinde bulunulduğunda, banka sadece şekli manada bir inceleme yapabilir ve riskin gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda esasa ilişkin inceleme yapamaz[86]. Ancak yine Yargıtay kararlarında, bu kaydın "mutlak bir sorumsuzluk" dayanağı olamayacağı, ilk talepte ödeme kaydında şekli inceleme ile ödeme şartının önemli istisnalarının bulunduğu vurgulanır. Garanti veren, garanti sözleşmesinden kaynaklanan savunmaları hiçbir engelle karşılaşmadan ileri sürebilirken; ödeme talebinin dürüstlük kuralı ile (TMK m. 2/ f. 1) bağdaşmadığının likit delillerle sabit olduğu durumlarda da ilk talepte ödeme kaydına rağmen ödeme yapmayabilir[87]. Bu bakımdan ödeme talep hakkının kötüye kullanılıp kullanılmadığının tespit edilmesinin en çok önem arz ettiği garanti türünün, ilk talepte ödeme kayıtlı garantiler olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Yargıtay ve öğreti uzunca bir süre bu yaklaşımı benimsemiş olsa da ilk talepte ödeme kaydının anlam ve muhtevası epey uzun bir süreden beri tartışılmaktadır. Süreç içerisinde, bu kaydın, "zarar karinesi" veya "ispat yükü sözleşmesi" oluşturduğu[88] ya da "*soyut bir garanti yükümlülüğü (Abstrakte*

82 Özen (n 19) 36.

83 Yener Coşkun (n 1) 117; Kahyaoğlu (n 3) 19; Tekinalp (n 1) 516; Sabih Arkan, 'Teminat Mektubu Veren Bankanın Hukuki Durumu' (1992) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 59, 64; Özen (n 19) 36.

84 Kahyaoğlu (n 3) 19; Barlas (n 4) 63; Canbolat (n 1) 78; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 37.

85 Graf von Westphalen, 'Wesensmerkmal Und Rechtsnatur Der Bankgarantie – Abgrenzung Gegenüber Ähnlichen Erscheinungsformen (Kapitel B)' iç Graf von Westphalen ve Brigitta Zöchling-Jud (edr), *Die Bankgarantie im internationalen Handelsverkehr* (4. Auflage, dfv Mediengruppe 2014) 55; Kleiner, Landolt ve Gemperli (n 43), § 5, N 32; Ali Can Çalıkkocaoğlu, *Banka Teminat Mektuplarında URDG 758'in Uygulanması* (Platon 2024) 22; Önder (n 55) 35; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 213; Canbolat (n 1) 344; Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1635.

86 Y 11 HD, E 2021/3130 K 2022/7056, 17.10.2022 (17 October 2022); 'Y 19 HD, E 2015/5005 K 2015/11755, 02.03.2016 (2 March 2016).

87 YHGK, E 2007/11-852 K 2007/892, 28.11.2007. Ayrıca Y 11 HD, E 2006/5589 K 2006/8345, 13.07.2006; Y 11 HD, E 2013/11660 K 2014/15876, 17.10.2014; Y 11 HD, E 2022/3046, K 2023/6900, 28.11.2023; Y 11 HD, E 2009/3511, K 2021/10747, 25.10.2010.

88 Tartışmalar için bkz Bilgin Yüce (n 11) 113; Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 200; Gümüş, *Ders Kitabı* (n 14) 601; Yavuz, Acar ve Özen (n 12) 854; Kahyaoğlu (n 3) 27–28; Yeşilova ve Kalkancı (n 19) 465.

*Garantieberpflischtung)"*[89] anlamına geldiği şeklinde iki ana görüş oluşmuştur. Halihazırda birinci görüşün daha ağırlıklı olarak savunulmakta olduğunu; buna göre bankanın ödeme talebinin reddini gerektiren olguları ispat yükünü üzerine aldığını yani ilk talepte ödeme kaydının ispat yükünü ters çevirdiği belirtmeliyiz[90].

Her iki görüşü de savunanların ilk talepte ödeme kayıtlı garantilerin "önce öde sonra dava et" şeklinde formüle tabi olduğu konusunda birleştiğini görmekteyiz[91]. Uzun yıllar Yargıtay tarafından da birçok kararda bu prensibe atıf yapılmış; bankanın, bir "güven kuruluşu" olduğu ve bağımsız bir borç altında olduğu nazara alınarak, mali güvenilirliğine zeval vermemek adına önce ödemeyi yapması sonra da ödeme haksız ve/veya hakkın kötüye kullanılması niteliğindeyse bu bedelin tahsili cihetine gitmesi gerektiği işaret edilmiştir[92].

Bununla birlikte "önce önde sonra dava et" olarak formüle edilen bu ilkenin, istisnasız her durumda işletilmesine yönelik yoğun itirazların yükseltilmekte olduğunu belirtmeliyiz. Her şeyden önce garanti konusu olayın (riskin) gerçekleşmediği bir ihtimalde bankanın ödeme yapmaktan kaçınması gerektiği hususunda hiçbir şüphe yoktur[93]. Riskin gerçekleşmediği bir durumda garanti vereni daha sonra istirdadını talep etmek üzere ödemeye zorlanması sanki ortada bir soyut borç ikrarı varmış izlenimi uyandırmaktadır ki bu çoğunluk görüşü tarafından reddedilmektedir[94]. O halde bu kuralın günümüzde tavizsiz bir şekilde uygulanması, uluslararası ticari yoğunluğun geldiği aşama ve bu ticari yoğunlukta artan teminat mektubu kullanımı nazara alındığında, hukukun genel ilkelerine ve usul ekonomisi ilkesine aykırı sonuçlar doğurma potansiyeli taşımaktadır[95]. Yukarıda işaret ettiğimiz üzere, zaten ispat yükü banka aleyhine ters çevrilmişken, her durumda önce öde sonra dava et ilkesinin uygulanması, bize göre de somut olayın gereklerinin tamamen göz ardı edilmesi sonucunu doğurur ki bu amaca uygun olmaz[96].

İlk talepte ödeme taahhüdü temel borç ilişkisine dair savunma sebeplerinden "kesin olarak vazgeçme" değil bunların ilerisi sürülmesinden "geçici olarak vazgeçme" olarak nitelenebilir[97]. Bu nedenle, garanti ödemesini yapan garanti veren, lehtar ile arasında bir kontrgaranti sözleşmesi varsa bu sözleşmeyle yoksa şartları varsa TBK m. 62, vekaletsiz iş görme ya da sebepsiz zenginleşme

89 Kaya, 'Hakkın Kötüye Kullanılması' (n 33) 224.

90 Tandoğan (n 14) 854; Arkan (n 83) 62; Bilgin Yüce (n 11) 113; Gümüş, *Özel Hükümler Cilt-II* (n 4) 517.

91 Kaya, 'Hakkın Kötüye Kullanılması' (n 33) 228; Fahrettin Aral, 'Teminat Mektuplarında Lehdar ile Muhatap ve Lehdar ile Banka Arasındaki Hukuki İlişki' (2007) 24 Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 189, 189-190; Arkan (n 83) 63.

92 'YHGK, E 1979/11-1915 K 1982/865, 27.10.1982; Y 11 HD, E 1990/4046 K 1990/8459, 27.12.1990.

93 Bozdağ Ataoğlu (n 14) 62; Arkan (n 83) 79; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 67; Canbolat (n 1) 258.

94 Benzer mahiyette bkz Eken (n 33) 1285; Yeşilova ve Kalkancı (n 19) 415. Aynı yönde bkz De Gottrau (n 43) 551 N 63; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 145; Canbolat (n 1) 299; Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 112, 150; Arkan (n 83) 70; Kayak (n 58) 201.

95 Aynı yönde bkz Seza Reisoğlu, 'Banka Teminat Mektuplarında Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü ve Hukukî Sonuçları', *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XX* (BTHAE 1989) 67, 78; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 216; Arkan (n 83) 79; Kahyaoğlu (n 3) 97; Canbolat (n 1) 259; Seza Reisoğlu, 'Banka Teminat Mektupları ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar' (2002) Bankacılar Dergisi 94, 96; Mustafa Yasan, 'İlk Talepte Ödeme Kayıtlı Teminat Mektuplarında Bankanın Tazmin Talebini İnceleme Yükümlülüğünün Sınırları' (2012) VII EÜHFD 27, 43–44.

96 Dohm (n 45) 30; Yasan (n 95) 43–44; Reisoğlu, 'Sorunlar' (n 95) 96.

97 Özen (n 19) 36–37.

hükümlerine göre lehtara rücu eder[98]. Muhataba risk gerçekleşmeden ödeme yapılmışsa, ödenen garanti bedelinin sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri istenmesi söz konusu olur[99].

### *c. Elektronik Teminat Mektubu*

Banka teminat mektupları kullanılarak yapılan sahtecilik faaliyetlerinin önüne geçebilmek için teknolojik gelişmelerden yararlanılarak bazı yenilikler yapılmaktadır. 2018 yılında, Maliye Bakanlığı'nca "Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik"[100] kabul edilmiş; bu yönetmeliğin verdiği yetkiye dayanarak, 88 sıra no'lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği[101] yayımlanmış ve elektronik teminat mektubu kavramı normatif bir dayanak kazanmıştır.

Anılı tebliğin, 4/ f. 1-ç hükmüne göre, e-teminat mektubu, bakanlık tarafından belirlenen standartlara ve kurallara uygun, güvenli elektronik imza ile elektronik ortamda oluşturulan ve muhataba yine elektronik ortamda iletilen banka teminat mektubunu ve kefalet senedini olarak tanımlanmıştır.

Ticaret Bakanlığı tarafından çıkartılan Elektronik Teminat Mektubu Uygulama Kılavuzu'na (E-Teminat Kılavuzu)[102] göre, Bakanlık ile Kredi Kayıt Bürosu iş birliği ile Elektronik Teminat Mektubu Platformu adı verilen bir platform oluşturulmuş ve bu platforma üye olanların, e-teminat uygulanmasından yararlanmasının önü açılmıştır. Uygulamanın kamu ihalelerinde yaygınlaşmasını teşvik etmek üzere, Elektronik İhale Uygulama Yönetmeliği'nde 19.06.2018 tarih ve 30453 sayılı değişiklikle; Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idarelerin geçici teminat mektuplarının elektronik ortamda düzenlenmesi hususunda düzenleme yapılmıştır (m. 21/ f. 2)[103].

Elektronik teminat mektubu uygulaması, hiç şüphesiz, teminat mektuplarının mekanik araçlarla çoğaltılması suretiyle işlenen sahtecilik suçlarının önlenmesinde önemli bir rol oynayacaktır[104]. Uygulamanın limit sınırlamasına tabi olması ve sadece Kredi Kayıt Bürosu AŞ tarafından işletilen Elektronik Teminat Mektubu Platformu'na üye olanları kapsaması, yaygınlaşmasının önündeki en büyük engel olarak ifade edilebilir[105].

98 Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1641–1642; Tandoğan (n 14) 875; Barlas (n 4) 81; Gümüş, *Özel Hükümler Cilt-II* (n 4) 517–518.

99 Gümüş, *Özel Hükümler Cilt-II* (n 4) 517.

100 RG 26.06.2018/30460

101 RG 02.03.2024/32477

102 Elektronik Teminat Mektubu Uygulama Kılavuzu (E-Teminat Kılavuzu), < https://ortaanadolu.ticaret.gov.tr/data/5de0a7a513b876a980bde69a/e-teminat%20uygulama%20k%C4%B1lavuzu.pdf > Erişim Tarihi 06.04.2025.

103 RG 25.02.2011/27857.

104 Bkz Doğan, 'Teminat Mektuplarında Sahtelik' (n 53) 314–315.

105 Doğan, 'Teminat Mektuplarında Sahtelik' (n 53) 315.

# VI. BANKA TEMİNAT MEKTUPLARINDA ÖDEME

## *A. ÖDEME TALEBİNİN ŞARTLARI*

### *a. Riskin Gerçekleşmesi*

Geniş anlamda teminat sözleşmesi, bir kimsenin bir başkasının karşı karşıya olduğu bir riski üzerine aldığı sözleşme olarak tanımlanır[106]. Risk, belirli ya da en azından belirlenebilir niteliğe sahip, ileride gerçekleşmesi muhtemel ve fakat taraflarca arzu edilmeyen bir olayın gerçekleşmesi ya da istisnai olarak muhtemel olayın arzu edilmesine rağmen gerçekleşmemesi olarak tarif edilebilir[107].

Garanti sözleşmesi ile temin edilen riskin, belirli ya da en azından belirlenebilir nitelikte olması gerektiği, Yargıtay'ın garanti sözleşmelerine dair istikrarlı bir şekilde vurguladığı hususlar arasında yer almıştır[108]. Kanun koyucunun da en azından gerçek kişiler tarafından verilen garantiler bakımından riskin belirli olmasını amaçladığı söylenebilir. Çünkü TBK m. 603 hükmünün kefaletin şekline dair m. 583'e yaptığı yollama ile gerçek kişi garanti verenler bakımından riskin belirliliği dolaylı da olsa zorunlu bir şekil şartı haline getirilmiştir[109].

Teminat amaçlı garantilerde, garanti veren, temel borç ilişkisinin tam ve/veya zamanında ifa edilmemesinden kaynaklanan ve bu temel borç ilişkisindeki ifa menfaatine karşılık gelen müspet zararı, genellikle nakden tazmin etmeyi taahhüt eder[110]. Bu çerçeveden bakınca, risk için yapılan, *"garanti alan için ekonomik anlamda ortaya çıkan olumsuz sonuç veya zarara yol açan gelecekte ortaya çıkıp çıkmayacağı şüpheli olan olay"*[111] tanımı, oldukça makul bir zemine oturmaktadır.

Garanti ilişkisinde risk, aynı zamanda temel borç ilişkisine dayalı savunma yapamama kuralının tabiri caizse "esneyerek" istisnalarının varlık kazanmasının sebebidir. Çünkü *"risk ve onunla alakalı modaliteler, garanti sözleşmesi ile temel borç ilişkisinin arasındaki yegâne bağlantıyı oluşturur"*[112]. İşte bu bağlantı sayesinde, temel borç ilişkisinin uhdesinde gerçekleşen hukuka veya ahlaka aykırılıklar ya da ödeme talebini dürüstlük kuralına aykırı hale getiren durumlar, garanti verenin ödemeye karşı çıkma imkânını doğurur. Yani denebilir ki risk, hemen her durumda doğrudan ödemeyi, istisnai durumlarda ise dolaylı olarak ödememeyi sağlayan olgudur.

Garanti sözleşmelerinin soyut borç ikrarı niteliği taşımadığı gözetildiğinde, genel hükümlere göre – Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 6 ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 190/ f. 1

106 Özen (n 19) 1; Tandoğan (n 14) 684.

107 Bkz Kapancı, *Satış Hukukunda Ayıptan Doğan Sorumluluk ve Sözleşmesel Garanti Taahhütleri* (n 21) 100; Yener Coşkun (n 1) 39; Cemre Koç (n 25) 40; Kahraman (n 21) 33.

108 YHGK, E 2001/19-534 K 2001/583, 04.07.2001. Aynı yönde bkz Y 19 HD, E 2002/6753 K 2002/6992, 01.11.2002; Y 19 HD, E 2000/14, K 2000/3252, 28.04.2000; Y 19 HD, E 1999/4793, K 1999/7676, 14.12.1999.

109 Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 116.

110 ibid 121; Tandoğan (n 14) 855; Gümüş, *Özel Hükümler* (n 45) 825; Nisim Franko, 'Üçüncü Şahsın Fiilini Taahhüt (TBK m. 110 İBK m. 111)', *Prof. Dr. Nuri Çelik'e Armağan*, (Beta 2001) 1 567, 584; Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1633.

111 Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 19) 981.

112 Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 199.

– riskin gerçekleştiğinin ispatı alacaklı yani muhataba ait bir yükümlülüktür[113]. Garanti sözleşmeleri ile alakalı en karmaşık tartışmalardan biri, bu kuralın ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektuplarında işleyip işlemeyeceği ile ilgilidir. Yukarıda da değindiğimiz üzere, öğretinin bir kısmı, bu tür garantiler bakımından, ödeme talebinde bulunulmasının "riskin gerçekleştiğine dair bir karine" teşkil ettiğini bu bağlamda muhatabın riskin gerçekleştiğini ispatlaması değil bilakis garanti verenin "riskin gerçekleşmediğini" ispatlaması gerektiğini ifade eder[114]. Yani burada, "ispat yükünün yer değiştirmesi" söz konusudur[115]. Öte yandan benzer mahiyette bir başka yaklaşım bu kayıt sayesinde, tarafların bir "ispat yükü sözleşmesi" yapmış olduğunun kabul edilmesi gerektiğini; bu nedenle de riskin gerçekleşmediğini garanti verenin ispatlaması gerektiğini vurgular[116]. Buna karşın, anılı kaydın "*soyut bir garanti yükümlülüğü (Abstrakte Garantieberpflischtung)"*[117] içerdiği görüşü de vardır. Bu görüş, garanti sözleşmesine ilk talepte ödeme kaydının konulması durumunda, başka bir inceleme ve araştırmaya gerek kalmaksızın salt ödeme talebi ile derhal ödemede bulunulacağının peşinen taahhüt edildiğini vurgular[118].

Bu görüşlerden hangisi benimsenirse benimsensin garanti ödemesinin riskin gerçekleşmesine bağlı olduğu sonucunun değişmeyeceği tartışmasızdır. Esasında garanti sözleşmesinde, garanti olayının (Garantiefall) gerçekleşmesiyle garanti verenin ödeme yükümlülüğü ortaya çıkar[119]. İsimsiz bir sözleşme olan garantide, çoğu zaman, bu garanti olayı, bir riskin gerçekleşmesi gibi maddi bir olgu olarak tasarlandığından, muhatabın ödeme talebinde bulunabilmesi için riskin gerçekleşmesi zorunlu bir unsur olarak ön plana çıkar. Risk gerçekleşmeden yapılan garanti ödeme talebinin reddedilmesi gerekir.

### *b. Muhatabın Ödeme Talep Etmesi*

Garanti sözleşmesinde temin edilen riskin gerçekleşmesinden sonra, muhatabın ödeme talep etmesi gerekir. Bu talep, muhatap ile garanti veren arasındaki garanti sözleşmesi uyarınca, şekil ve zaman yönünden bazı şartlara tabi kılınmış olabilir. Bu durumda ödeme talebi, garanti sözleşmesinde öngörülen şekle uygun ve de yine sözleşmede öngörülen zaman dilimi içerisinde garanti verene yöneltilmelidir.

İlk talepte ödeme kayıtlı banka garantileri bakımından ödeme talep edildiğinde, kural olarak, herhangi bir savunma yapmaksızın ödemenin yapılması gerekir. Nitekim birçok yargı kararında bu husus vurgulanmış bankanın muhatabın tazmin talebini reddetmesi "fevkalade istisnai ve sınırlı" haller bakımından mazur görülmüştür[120].

113 Barlas (n 4) 76; Yener Coşkun (n 1) 160; Arkan (n 83) 62–63.

114 Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 63; Barlas (n 4) 76; Kahyaoğlu (n 3) 27; Bilgin Yüce (n 11) 113.

115 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 154–155; Barlas (n 4) 65–66; Tandoğan (n 14) 858.

116 Bkz Yeşilova ve Kalkancı (n 19).

117 Kaya, 'Hakkın Kötüye Kullanılması' (n 33) 224.

118 ibid 224–225.

119 Kleiner, Landolt ve Gemperli (n 43), § 22, N 7.

120 YHGK, E 2007/11-852 K 2007/892, 28.11.2007. Aynı yönde bkz Y 19 HD, E 2015/7848 K 2016/3620; Y 11 HD, E 2015/5005 K 2015/ 11755; İstanbul BAM 14 HD, E 2017/1073 K 2018/399, 12.04.2018.

### *aa. Ödeme Talebinin Şekli, İçeriği ve Zamanı*

TBK'nın ifaya dair genel hükümleri, emredici değil tamamlayıcı ve yorumlayıcı nitelikte olup; taraflar sözleşmelerinin ifa düzenini, başkaca kısıtlayıcı özel hüküm yoksa, bu genel hükümlerin aksi yönde düzenlemeler yaparak belirleyebilir[121]. Bu bağlamda, normatif bir dayanağı bulunmayan garanti sözleşmelerinde tarafların ödeme talebi şeklini iradi olarak belirleyebilecekleri açıktır. Elbette böyle bir düzenleme yoksa, tamamlayıcı genel hükümler dikkate alınır.

Muhatap ile garanti veren, ödeme talebiyle beraber bazı belgelerin de sunulmasını şart kılmış olabilir ki bunlara şartlı (belgeli) garantiler denir[122]. Bu tür garantilerde, sözleşmede anılı belgelerin ödeme talebiyle birlikte sunulması zorunlu olduğundan, ödeme talep hakkının kötüye kullanılması riski minimize edilmiş olur[123].

Bankacılık uygulamasında, genelde, ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektuplarında, muhatabın yazılı ödeme talebi üzerine ödeme yapılacağı yazılır[124]. Bu nedenle, ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektupları için muhatabın garanti veren bankaya yazılı başvurusu şarttır.

Bu yazılı taleplerin içeriği hakkında yargı kararlarında yeknesak bir yaklaşım olduğunu söylemek zordur. Buna mukabil, kesin teminat mektuplarında ödeme talebiyle beraber riskin gerçekleştiğinin ayrıca ve açıkça belirtilmesini zorunlu gören birçok Yargıtay ve BAM kararı vardır. Nitekim kesin teminat mektubunun ibrazı ile ilgili bir Yargıtay kararında, yazılı tazmin talebinde, teminat mektubu ile garanti edilen yükümlülüğün gerçekleştiğinin (yani riskin gerçekleştiğinin) bildirilmesi gerektiği, "ödeyiniz" veya "uzat ya da öde" gibi taleplerde, riskin doğup doğmadığı anlaşılmadığından bankanın bir ödeme yükümlülüğünün doğmayacağı ifade edilmiştir[125]. BAM kararlarında da kesin teminat mektuplarında, ödeme talebinde mutlaka "riskin gerçekleşip gerçekleşmediğinin" ödeme talebinde ayrıca ve açıkça belirtilmesi aranmaktadır[126]. Aksi yöndeki bir Yargıtay kararında ise ödeme talebinin, garanti edilen olayın (riskin) gerçekleştiği iddiasını içermesine gerek olmadığı ifade edilmiştir[127].

İlk talepte ödeme kayıtlı avans teminat mektubunun nakde çevrilmesine dair İstanbul BAM 12. HD, E. 2019/60, K. 2021/87, 28.01.2021 künyeli kararda, "*tazmin talebinde mutlaka lehtarın garanti edilen yükümlülüğünü yerine getirmediği*" hususunun belirtilmesi gerektiği aksi takdirde tazmin talebinin usulüne uygun kabul edilemeyeceği ifade edilmiştir. Bu karar, Yargıtay 11. HD. E. 2021/3130, K. 2022/7056, 17.10.2022 künyeli karar ile bozulmuştur. Kararda, teminat mektubu metninde ilk

121 Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 19) 669–670.

122 Berger (n 45) n 2372; Önder (n 55) 37; Kahyaoğlu (n 3) 21.

123 Franziska Löw, *Missbrauch von Bankgarantien Und Vorläufiger Rechtsschutz: Eine Rechtsvergleichende Untersuchung Des US-Amerikanischen, Englischen Und Schweizer Rechts* (Helbing & Lichtenhahn 2002) 15; Dieter Zobl, 'Die Bankgarantie Im Schweizerischen Recht' (1997) 4 Berner Bankrechtstag 23, 37; Theodor Bühler, *Sicherungsmittel Im Zahlungsverkehr: Dokumentenakkreditiv, Bankgarantie Eigentumsvorbehalt* (Schulthess 1997) 121; Spaini (n 45) 103; Tekinalp (n 1) 517; Melis Taşpolat Tuğsavul, 'Banka Teminat Mektupları' (2009) 83 İstanbul Barosu Dergisi 301, 330; Mete (n 21) 79.

124 Barlas (n 4) 63; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 153.

125 Y 11 HD, E 2010/130 K 2011/16894, 13.12.2011.

126 Ankara BAM 21 HD, E 2020/1208, K 2022/901, 29.06.2022. Benzer mahiyette bkz İstanbul BAM 12 HD, E 2018/2236 K 2020/1139, 10.11.2020.

127 Y 11 HD, E 1993/5977 K 1993/7001, 02.11.1993.

yazılı talep üzerine "nakden ve tamamen ödeme" taahhüdü bulunduğundan, muhatap davacıdan gelen böyle bir talebin varlığı halinde bankanın, lehtarın avans koşullarını yerine getirmediğini kendiliğinden anlaması gerektiği belirtilmiştir. Böylece, başka bir açıklamaya gerek görülmeksizin teminat mektubunun paraya çevrilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Garanti verenin, lehtarla arasındaki karşılık ilişkisi nedeniyle, muhatabın ödeme talebinden sonra riskin ve buna bağlı olarak ödeme şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini inceleme yükümlülüğü bulunduğu kabul edilir[128]. Bu nedenle, biz, teminat mektubunun türü ne olursa olsun ödeme talebinin, riskin gerçekleştiğini herhangi bir şüpheye yer bırakmayacak şekilde içermesi gerektiği kanaatindeyiz[129].

Teminat mektubunun aslının ödeme talebiyle birlikte sunulup sunulmaması gerektiği hususunda da bir karmaşa vardır. Yargıtay'ın bir kararında, *"(…) genel bankacılık uygulamasına göre, teminat mektubunun aslının iadesi, taraflar arasındaki borç ilişkisinin sona erdiği ve dolayısıyla teminatın sona erdirilebileceği anlamına gelmektedir. Bu bakımından, banka tazmin istemini yerine getirirken mektup aslını almak, gerçekliği ile imzaların doğruluğunu kontrol etmek zorundadır (…)"*[130] denilmiştir.

Bankacılık Kanunu ve ikincil düzenlemelerde, teminat mektubunun aslının ödeme talebiyle birlikte ibrazını zorunlu kılan bir hüküm yoksa da muhatabın mektubu iade edemediği durumlarda ya lehtarın olurunu alması ya da mektubu zayi ettiğini ispatlaması beklenir[131]. Bir Yargıtay kararında ise teminat mektubunun kaybolmasının ödeme talep hakkına zeval getirmeyeceği açıkça ifade edilmiştir[132].

Kural olarak muhatap gerçek kişi ise ödeme bizatihi kendisine, tüzel kişi ise tüzel kişiyi temsil ve ilzama yetkili kişiye yapılmalıdır. İlk talepte ödeme kayıtlı garantiler dahil olmak üzere ödemenin yalnızca teminat mektubunda anlaşılan muhataba yapılması, şekli inceleme zorunluluğuna dahil bir unsur olarak değerlendirilir[133].

Bir BAM kararına konu olan olayda, genel dava vekaletnamesi ile teminat mektubunun tahsili için yapılan başvuru, "bankalarda işlem yapmaya dair genel bir yetki" içermediği gerekçesiyle reddedilmiştir. Akabinde teminat mektubunun nakde çevrilmesini de içeren usulüne uygun yeni bir vekaletname ile tekrar başvuru yapılmıştır. BAM tarafından, ikinci başvuruda ibraz edilen vekaletnamenin, aslında ilk başvuruya icazet verildiği anlamı taşıdığı, bu nedenle önceki ödeme talebinin geçerli kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir[134].

128 Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 255.

129 Aynı yönde: Reisoğlu, *Bankacılık Kanunu Şerhi* (n 23) 348.

130 Y 11 HD, E 2008/8999 K 2010/451, 18.01.2010.

131 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 263–264.

132 Y 19 HD, E 2001/511 K 2001/4641, 15.06.2001.

133 Büsser (n 14) 248; Develioğlu, *Kefalet Işığında Garanti* (n 33) 334; Canbolat (n 1) 137; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 300; Önder (n 55) 108–109.

134 İstanbul BAM 12 HD, E 2019/1439 K 2021/1846, 09.12.2021.

İlk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektuplarında, riskin gerçekleştiğini bildiren ve ödeme talep eden beyanın yanında kural olarak ilave bir beyan veya belge sunulması beklenmez. Banka teminat mektuplarına ilişkin milletlerarası uygulamada bazı farklılıklar gözlenir. Milletlerarası Ticaret Odası (MTO) tarafından garanti uygulamalarını yeknesaklaştırmak amacıyla 1978 yılından itibaren farklı zamanlarda revize edilen ve halihazırda uygulanmakta olan 758 sayılı Talep Garantilerine İlişkin Yeknesak Kurallar ("URDG 758") bu konuda ele alınmalıdır[135].

URDG 758'e tabi garantilerde, garanti sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıkça ödeme talebiyle beraber temel borç ilişkisine ne şekilde aykırı davranıldığını gösterir "destekleyici beyanlar" sunulmalıdır (URDG 758 m. 15a-15b)[136]. Hem ilk talepte ödeme kayıtlı garantiler hem de şartlı garantiler bakımından destekleyici beyan sunma kuralı geçerlidir[137].

URDG 758 kuralları taraf iradeleri doğrultusunda garanti sözleşmesine dahil edilebilir (incorporation) ve böylece bu kurallar, sözleşmenin esasına uygulanacak hukukun emredici kurallarına aykırılık teşkil etmediği ölçüde uygulama alanı bulur[138]. Yani ister garanti ilişkisine incorporation yoluyla dahil edilmiş URDG 758 kuralları; uygulanacak hukuktaki yedek hukuk kurallarını bertaraf edecek, onlardan önce uygulanacak; eğer meseleye dair emredici bir hukuk kuralı yoksa da doğrudan olaya tatbik edilecektir[139]. Kuralların Türk hukukunun emredici kuralları çatışma ihtimali, kuralların içeriği nazara alındığında oldukça düşüktür[140]. Örneğin ödeme talep hakkının kötüye kullanıldığı gerekçesiyle ödemenin reddedilebilmesi gibi emredici hukuk kuralları ile bağlantılı konularda, URDG 758'in düzenleme yoktur[141].

Taraflar URDG 758 kurallarını sözleşmeye doğrudan dahil etmeseler de kuralların özellikle yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklar bakımından ticari teamül olarak taraf iradelerinin yorumlanmasında dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir[142]. Hatta kuralların yabancılık unsuru içermese dahi taraf iradelerinin yorumlanmasını dikkate alınabileceği yönünde görüşler de vardır[143]. Özellikle

135 Ayrıntılı bilgi için bkz Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 7 vd. Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 2 vd. URDG 758'ten önce MTO, ilk olarak 325 sayılı "Akdi Garantiler İçin Birörnek Kurallar" adlı düzenlemeyi yayınlamış, ardından 458 sayılı "Talep Garantilerine İlişkin Birörnek Kurallar"ı yayınlamıştır. URDG 758'in 01.07.2010 tarihinden bu yana uygulanmakta olan en güncel hali için bkz < https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/icc-uniform-rules-demand-guarantees > accessed 28.11.2024.

136 Yelkenci (n 53) 1880; H Murat Develioğlu, 'Borçlar Hukuku İlkeleri Işığında Talep Garantileri İçin Birörnek Kurallar'a Genel Bakış', *Prof. Dr. H. Ercüment Erdem'e Armağan*, (On İki Levha Yayıncılık 2023) I 477, 483.

137 Develioğlu, 'Borçlar Hukuku İlkeleri Işığında Talep Garantileri' (n 136) 505; Yelkenci (n 53) 1880–1881; Vahit Doğan, 'Banka Teminat Mektuplarında İhtiyati Tedbir Talepleri', *Prof. Dr. Rıza Ayhan'a Armağan*, (Yetkin Yayınları 2022) I 187, 203.

138 Karaca (n 72) 312; Çalıkkocaoğlu (n 85) 80; Develioğlu, 'Borçlar Hukuku İlkeleri Işığında Talep Garantileri' (n 136) 477–478; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 197; Yelkenci (n 53) 1869–1870.

139 Yelkenci (n 53) 1871; Çalıkkocaoğlu (n 85) 81.

140 Bkz Yelkenci (n 53) 1871.

141 ibid 1871, 1899.

142 Georges Affaki ve Roy Goode, *Guide to the ICC Uniform Rules for Demand Guarantees URDG 758* (ICC Services Publications 2011) 33; Yelkenci (n 53) 1873; Develioğlu, 'Borçlar Hukuku İlkeleri Işığında Talep Garantileri' (n 136) 477–478; Çalıkkocaoğlu (n 85) 64.

143 Affaki ve Goode (n 142) 36; Çalıkkocaoğlu (n 85) 95.

ödeme talep hakkının kötüye kullanılması ihtimalinin yüksek olduğu ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektuplarında, riskin gerçekleşme şekline dair destekleyici beyanlar kararlaştırılması, bu riskin minimize edilmesine yardımcı olabilir[144]. Destekleyici beyan, riskin gerçekleşme şeklini gösteren maddi olgunun tarifinden ibaret olup, "ürünlerin geç teslim edilmesi", "ayıplı ifanın yapılması" veya "akreditif hesabının geç açılması" gibi ifadeler olabilir[145]. Ödeme talebiyle birlikte riskin gerçekleştiğinin de bildirilmesinde uygun gören öğreti görüşü[146] ve uygulamanın eğilimi[147] nazara alındığında; destekleyici beyan sunma yönündeki sözleşme hükümlerinin ilk talepte ödeme kaydının yapısal özelliklerine zeval getirmeyeceği düşüncesindeyiz. Kaldı ki bu durumda, muhatap bir belge sunmaya zorlanmamakta yalnızca garanti sözleşmesinin merkezinde yer alan maddi olgu olarak risk ile ilgili beyanda bulunmaktadır[148].

Yine de bu konuda son derece ihtiyatlı olunması gerektiği aşikardır. Zira banka teminat mektuplarının bağımsızlığının[149] yanı sıra baskın bir diğer özelliği olan likidite sağlama işlevinin[150] bir gereği olarak risk gerçekleşince derhal ve nakden ödeme yapılması gerekir[151].

Belirli süreli garantilerde, riskin belirlenen süre içerisinde gerçekleşmesi, ödeme talebinin ise on yıllık genel zamanaşımı süresi içerisinde yapılması gerektiği kabul edilir[152]. Elbette TBK m. 128/ f. 2 'de öngörülen mahiyette, bir sözleşme hükmü ile öngörülen azami sürede hem riskin gerçekleşmesinin hem de ödeme talebinde bulunulmasının zorunlu kılındığı haller müstesnadır. Belirsiz süreli garantilerde de risk gerçekleştikten sonra on yıllık genel zamanaşımı süresi içerisinde ödeme talebinde bulunulması gerekir[153].

### *bb. Ödeme Talebinin Ulaşmasından Sonraki Süreç*

Garanti verenin, muhatabın ödeme talebinden sonraki süreçte nasıl davranması gerektiği, yapması gerekenler ve yapabilecekleri, taraf olduğu sözleşmelerinin ona bahşettiği haklar ve yüklediği yükümlülükler nazara alınarak belirlenebilir. Bu bağlamda, karşılık ilişkisi kapsamında, garanti verenin şartları varsa ödeme talebine karşı itiraz sunmakla yükümlü olduğu ortadadır[154].

144 Benzer mahiyette: Yelkenci (n 53) 1891–1892; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 48; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 45.

145 Affaki ve Goode (n 142) 104; Yelkenci (n 53) 1891–1892; Develioğlu, 'Borçlar Hukuku İlkeleri Işığında Talep Garantileri' (n 136) 538; Akın Ekici ve Nihayet Durukanoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Teminat Mektupları* (Legal Yayıncılık 2016) 234.

146 Reisoğlu, *Bankacılık Kanunu Şerhi* (n 23) 348.

147 'Yar. 11. HD, E. 2010/130, K. 2011/16894' (n 125); 'Ankara BAM 21. HD. E. 2020/1208, K. 2022/901' (n 126).

148 Bkz Yelkenci (n 53) 1892–1893.

149 Mülbert (n 37) 32; Altan ve Şentarhanacı (n 33) 1212; Yavuz, Acar, Özen, Özel Hükümler, C.2, 1632; De Gottrau, "Die Bankgarantie", 551, N 63; Kleiner, Landolt, Gemperli, Die Garantie, § 6, N 13.

150 Koziol ve Potyka (n 81) 264.

151 Canbolat (n 1) 92.

152 Kahyaoğlu (n 3) 124; Akyazan (n 55) 578; Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 346; Barlas (n 4) 91; Önder (n 55) 112.

153 Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1646; Tandoğan (n 14) 893.

154 Zobl (n 123) 45; Fahrettin Aral, 'Doğrudan Doğruya Garantilerde Banka ile Muhatap Arasındaki Hukuki İlişki', *Prof. Dr. Ali Naim İnan'a Armağan* (Seçkin Yayıncılık 2009) 185, 195; Canbolat (n 1) 136.

Temel borç ilişkisine yabancı olan garanti verenin, muhatabın temel borç ilişkisindeki menfaatinin karşılanıp karşılanmadığını bilmesi mümkün değildir. Nitekim garanti verenin temel ilişkiden kaynaklanan defi ve itirazlara vakıf olması beklenemeyeceğinden bunların ileri sürülmemesi garanti veren bakımından sorumluluk doğurmayacaktır[155].

Bankanın üçüncü kişi (muhatap) ile kurmuş olduğu ilişkiyle ilgili olarak ortaya çıkan gelişmelerden müşterisini haberdar etmesi beklenir[156]. Bu nedenle garanti verenin ödeme talebi ve varsa bu taleple birlikte sunulan belgeler derhal lehtara bildirilmelidir. Böylece muhatabın haksız ve hakkın kötüye kullanılması mahiyetindeki ödeme taleplerinin önüne geçilebilir. Ödeme talebini lehtara derhal bildirme yükümlülüğü, karşılık ilişkisinin hukuki niteliği olan vekâlet sözleşmesinden doğan sadakat yükümlülüğünün de bir gereğidir[157].

Ödeme talebinden haberdar olan lehtar, ödeme talebine itiraz edilmesini gerektiren bir durum varsa, bunu tevsik eden belgelerle birlikte garanti verene bildirmelidir. Özellikle banka teminat mektupları bakımından yapılan değerlendirmede, bu bilgilendirmeye rağmen defi ve itirazları ileri sürme konusunda bankanın takdir yetkisinin olduğu ileri sürülmektedir[158].

### *cc. Ödeme Talebinin İncelenme Süresi*

Garanti verene uygun zaman ve şekilde sunulan ödeme talebinden sonra tabiri caizse adeta bir "zamanla yarış" başlar. Garanti veren ödeme talebiyle kendisine başvurulduğunu derhal lehtara bildirir. Lehtar ise ödeme talebinin haksız ya da hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olduğunu gösterir delilleri gecikmeksizin garanti verene iletir.

İşte bu durumda muhatabın ödeme için ne kadar bekletilebileceği sorusuna cevap aranmalıdır. İsminden de anlaşıldığı üzere, "ilk talepte ödeme kayıtlı" banka teminat mektupları bakımından, ödemenin "derhal", "talep edilir edilmez" yapılması gerektiği vurgulanır[159]. Lakin garanti verenin ödeme talebini inceleme ve hatta lehtara bildirme yükümlülüğü bulunduğuna göre, uygulamada durumun daha farklı olacağı aşikardır.

Ödeme talebini alan garanti verenin, inceleme süresinin en fazla üç iş günü olabileceği yönünde bir genel kabul oluşmuştur[160]. İlk talepte ödeme kaydını içermeyen garantiler yönünden bu incelemenin bir haftaya kadar uzayabileceği söylense de ilk talepte ödeme kayıtlı garantilerde bunun asla üç iş günlük süreyi geçmemesi gerektiği vurgulanır[161].

155 Büsser (n 14) 289; Canbolat (n 1) 140.
156 Özen (n 2) 195.
157 Aral (n 91) 195; Büsser (n 14) 73; Tekinalp (n 1) 383; Kahyaoğlu (n 3) 27.
158 Mülbert (n 37) 97; Jens Nielsen, *Bankgarantien Bei Aushandelsgeschäften* (1986) 75; Dohm (n 45) 82.
159 Bkz Dohm (n 45) 100; Kleiner, Landolt ve Gemperli (n 43), § 5, N 100.
160 von Westphalen (n 46) 197, N 192.
161 Dohm (n 45) 83; von Westphalen (n 46) 197, N 192.

YHGK nezdinde ele alınan bir ihtilafta, bankanın teminat mektubunu derhal tazmin etmeyip beklemesi ve bir gün sonra lehtar tarafından getirilen tedbir kararının ödememe gerekçesi olarak kullanılması, hukuka aykırı bulunmuştur[162]. Buna göre ilk talepte ödeme kayıtlı garantiler bakımından, hâlihazırda ödeme ve/veya talep yasağı şeklinde ihtiyati tedbir kararı ya da ödemenin haksız veya hakkın kötüye kullanılması mahiyetinde olduğunu gösterir likit deliller yoksa, ödemenin derhal yapılması gerekir.

Ödeme süresi bakımından URDG 758 düzenlemesi de bir fikir verebilir. URDG 758 m. 20'ye göre, ödeme süresi, ibrazdan sonra beş iş günüdür. Bu süre, azami bir süredir ve daha önemlisi banka ödeme talebinin uygunluğunu hemen anlayabiliyorsa, derhal ödeme yapmalıdır[163].

### *c. Bankanın Ödeme Yapmasına Engel Olacak Likit Delillerin veya Ödeme ya da Talep Yasağı İçeren Bir İhtiyati Tedbir Kararının Bulunmaması*

Ödeme talebini alan banka, bu talebe karşı taraf olduğu garanti sözleşmesinden kaynaklanan tüm savunmaları ileri sürebilir[164]. Buna göre, riskin gerçekleşmediği ve ödeme talebinin garanti sözleşmesinde öngörülen süreye, şekle ve içeriğe aykırı olduğuna dair savunmaların ileri sürülmesi mümkündür[165].

Garanti sözleşmesinin en ayırt edici özelliği, bağımsızlığıdır[166]. Buna göre, ödeme talebine karşı ileri sürülecek def'i ve itirazların kural olarak temel borç ilişkisine dayanmaması gerekir[167]. Lakin, garanti sözleşmesinin bağımsız olması, onun "soyut borç ikrarı" niteliğinde olduğu anlamına gelmez ve bu nedenle bazı istisnai durumlarda, temel borç ilişkisinden doğan def'i ve itirazların ödeme talebine karşı ileri sürülmesi söz konusu olabilir[168]. Temel borç ilişkisinin kanuna veya ahlaka aykırı olduğu durumlarda, garanti verenin bunu bir "ödememe itirazı" olarak ileri sürebileceği belirtilir[169].

Temel borç ilişkisine dayalı nedenlerin ödememe gerekçesi yapılamamasının diğer istisnası, garanti ödeme talebinin hakkın kötüye kullanılması mahiyetinde olmasıdır[170]. TMK m. 2/ f. 1 uyarınca,

162 YHGK, E 2001/11-996 K 2001/1026, 14.11.2011. Ayrıca bkz YHGK, E 2007/11-852 K 2007/892, 28.11.2007.

163 Develioğlu, 'Borçlar Hukuku İlkeleri Işığında Talep Garantileri' (n 136) 504; Ekici ve Durukanoğlu (n 145) 241; Yelkenci (n 53) 1900.

164 Bozdağ Ataoğlu (n 14) 302; Önder (n 55) 103; Canbolat (n 1) 139.

165 Durmaz (n 1) 43; Özen (n 19) 35; Kahyaoğlu (n 3) 82.

166 Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1632; Reisoğlu, *Garanti Mukavelesi* (n 59) 22; Develioğlu, *Kefalet Işığında Garanti* (n 19) 34; Gümüş, *Ders Kitabı* (n 14) 591; Çalıkkocaoğlu (n 85) 50–51; Mete (n 21) 48; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 52; Bulgan (n 14) 255; Önder (n 55) 31.

167 Tekinalp (n 1) 534; Yener Coşkun (n 1) 247; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 144–145; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 72; Kahyaoğlu (n 3) 72; Bulgan (n 14) 118; Arkan (n 83) 79; Arif Burhanettin Kocaman, 'Banka Teminat Mektuplarının Hukuki Niteliği Üzerine' (1990) XV Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 49, 61; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 303; Eken (n 33) 1287–1288; Acar ve Kul (n 33) 1367.

168 Özen (n 19) 14; Akyol, *Banka Sözleşmeleri* (n 1) 175; Altan ve Şentarhanacı (n 33) 1220; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 52; Aral (n 91) 1189; Acar ve Kul (n 33) 1369; Yeşilova ve Kalkancı (n 19) 415.

169 Bkz Acar ve Kul (n 33) 1369; Yener Coşkun (n 1) 39; Arkan (n 83) 71; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 291; Yeşilova ve Kalkancı (n 19) 453; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 262.

170 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 294; Canbolat (n 1) 139; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 302.

*"herkes haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır"*. Aynı hükmün ikinci fıkrasına göre, bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.

Genel kabule göre, bir hakka sahip olan kişi, bu hakkını dürüstlük kuralına aykırı olarak kullanırsa, hakkın kötüye kullanılması yasağını ihlal etmiş olur[171]. Bu şekilde kullanılan hak görünüşte hak olarak nitelenir ki görünüşte hak, hakkın kötüye kullanılması ile ortaya çıkan ve gerçek hakkın özüne dahil olmadığından hukuki korumadan yararlanamayacak olan haktır[172]. Gerçek hak, yasal sınırlar içerisinde kullanılan ve başkasını gereksiz yere zarara sokmayan haktır[173]. Hakkın kötüye kullanımı ihtimalinden bahsedebilmek için "görünüşte" bile olsa ortada hukuki korumadan yararlanan bir menfaatin bulunması gerekir[174].

Her hak gibi garanti ödemesini talep hakkı da *"dürüst, namuslu ve orta zekalı bir kişinin, toplumdaki genel ahlak, doğruluk ve karşılıklı güven esaslarına uygun davranması"*[175] şeklinde formüle edilebilen dürüstlük kuralına uygun bir şekilde kullanılmalıdır[176]. Aksi halde, ödeme talep hakkının kötüye kullanılması söz konusu olur. Hakkın kötüye kullanılıp kullanılmadığı her somut olayda, olayın özellikleri dikkate alınarak ayrı ayrı belirlenmelidir[177].

Garanti ödeme talebinin kötüye kullanıldığının en bariz örneği, riskin bizzat muhatabın davranışları ile gerçekleşmemiş olmasıdır. Öğretide, ekseriyetle, riskin gerçekleşmesine neden olan muhatabın garanti ödemesini talep etmesi, hakkın kötüye kullanılması olarak değerlendirilmektedir[178]. Yine ağırlıklı kabule göre, muhatap, önceden sulh ya da ibra sözleşmesi ile ortadan kalkmış talep hakkına rağmen ödeme talep ederse, "çelişkili davranış yasağı" çerçevesinden ödeme talep hakkını kötüye kullanmış olur[179]. Lehtarın temel borç ilişkisi kapsamında muhataba olan borcunun takasla sona erdirilmesine rağmen, bankadan garanti ödemesi talep etmesi de ödeme talep hakkının kötüye kullanılması olarak nitelenmiştir[180].

171 M Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, *Medeni Hukuk: Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar* (23. bası, Vedat Kitapçılık 2017) 261, 268; Andreas B Schwarz, *Medeni Hukuka Giriş* (Hıfzı Veldet tr, Üniversite Kitabevi 1942) 193; Mustafa Dural ve Suat Sarı, *Türk Özel Hukuku Cilt I – Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri* (13. baskı, Filiz Kitabevi 2018) 256–257.

172 Bkz Şener Akyol, *Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı* (İkinci Bası, Vedat Kitapçılık 2006) 22.

173 ibid 21.

174 Oğuzman ve Barlas (n 171) 268; Gökhan Antalya ve Murat Topuz, *Medeni Hukuk* (2. Baskıya Ek 2. Tıpkı Baskı, Legal 2018) 398; Cem Baygın ve Ahmet Nar, *Medeni Hukuk Dersleri – I Başlangıç Hükümleri ve Gerçek Kişiler Hukuku* (Yetkin 2021) 281; Dural ve Sarı (n 171) 258.

175 Dural ve Sarı (n 171) 244.

176 De Gottrau (n 43) 562, N 87; Dohm (n 45) 112; Zobl (n 123) 42; Spaini (n 45) 141; Kleiner, Landolt ve Gemperli (n 43), § 22, N 49; Kahyaoğlu (n 3) 20; Gümüş, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (n 19) 984; Çetiner (n 18) n 1787; Herbert Schönle, 'Missbrauch von Akkreditiven Und Bankgarantien' (1983) RSJ 53, 61; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 232 vd.; Büsser (n 14) 363.

177 Oğuzman ve Barlas (n 171) 269; Antalya ve Topuz (n 174) 257.

178 Beat Kleiner, *Bankgarantie* (4. Baskı, 1990) 208; Canbolat (n 1) 221; Kahyaoğlu (n 3) 107; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 298; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 249.

179 Büsser (n 14) 147; Spaini (n 45) 123; Canbolat (n 1) 221; Kahyaoğlu (n 3) 75; Tekinalp (n 1) 534–535; Dohm (n 45) 114; Develioğlu, *Kefalet Işığında Garanti* (n 19) 340 vd, 367–368; Arkan (n 83) 63; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 185; Yener Coşkun (n 1) 247; Acar ve Kul (n 33) 1369.

180 Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 201; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 227 vd.; Develioğlu, *Kefalet Işığında Garanti* (n

Kural olarak ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektuplarında, ödeme talebini alan banka gecikmeksizin ödeme yapar. Ancak ödeme talebinin haksız veya hakkın kötüye kullanılması mahiyetinde olduğuna dair "likit deliller" mevcutsa, banka ihtiyati tedbir kararına gerek olmaksızın ödeme talebini reddedebilir[181]. Riskin hiç gerçekleşmediği ya da ortadan kalktığı durumlarda da bankanın bunu likit delillerle ispat etmesi gerektiği belirtilir[182].

Bunun yanı sıra lehtar, muhataba yönelik "talep yasağı" veya bankaya yönelik "ödeme yasağı" mahiyetinde ihtiyati tedbir kararı verilmesini talep edebilir[183]. Her iki kararın verilmesi için de "likit deliller"in varlığı aranmaktadır[184].

Kapsam ve mahiyeti oldukça tartışmalı olan likit delil, Türk hukukuna yabancı bir kavramıdır[185]. Ne Türk hukukunda ne de mukayeseli hukukta bu delil türüne dair normatif bir dayanağa rastlanır[186].

Likit delil ile kastedilenin ne olduğu hususundan da fikir birliği olduğunu söylemek güçtür. İlk talepte ödeme kayıtlı garantiler bakımından likit delil kavramından ispat hukuku anlamında kesin delilin anlaşılması gerektiği[187] belirten görüşler olduğu gibi; likit delil kümesine, yalnızca senetlerin dahil olduğunu[188] bildiren görüşler de vardır. Bir diğer görüşe göre, likit delil, "*garanti alanın talebinin haksızlığını açık bir tarzda ortaya koyan yazılı belge*"[189] olarak anlaşılmalıdır. Tanımlar değişkenlik

19) 340; Kaya, 'Hakkın Kötüye Kullanılması' (n 33) 230; Arkan (n 83) 78.

181 Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1635–1636; Doğan, 'İhtiyati Tedbir' (n 137) 194, 209; Durmaz (n 1) 242; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 343; Tandoğan (n 14) 858; Reisoğlu, 'Sorunlar' (n 95) 96; Musa Kama, 'Banka Teminat Mektuplarının Hukuki Niteliği ve Uygulamada Sorun Oluşturan Durumlar' iç Bilgehan Çetiner ve Abdullah Furkan Korkmaz (edr), *Teminat Hukuku* (Seçkin 2023) 1235, 1249–1250.

182 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 225; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 239; Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 200, dn 882; Benzer mahiyette: Schönle (n 176) 74; Evrim Erişir, *Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri* (On İki Levha Yayıncılık 2013) 474–475.

183 Kleiner, Landolt ve Gemperli (n 43), § 25, N 4; Mülbert (n 37) 148; Kaya, "İhtiyati Tedbir" (n 33) 142. Garanti veren bankanın muhataba karşı talep yasağı mahiyetinde bir ihtiyati tedbir kararı almasının pratik bir önemi yoktur çünkü garanti veren, haksız ve hakkın kötüye kullanılması niteliğindeki ödeme taleplerine karşı ödemeden kaçınma hakkına sahiptir. Doğan, 'İhtiyati Tedbir' (n 137) 204, 209.

184 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 305; Akyol, *Banka Sözleşmeleri* (n 1) 189; Bulgan (n 14) 168–169; Arkan (n 83) 82. Aynı mahiyetteki Yargıtay kararları için bkz Y 11 HD, E 2006/5589 K 2006/8345 13.07.2006; Y 11 HD., E 2013/11660 K 2014/15876, 17.10.2014; Y 11 HD, E 2022/3046 K 2023/6900, 28.11.2023; Y 11 HD, E 2009/3511 K 2021/10747, 25.10.2010; Y 11 HD, E 2006/5679 K 2007/8483, 04.06.2007; Y 23 HD, E 2013/7567 K 2014/1364, 26.02.2014; Y 23 HD, E 2015/1672 K 2015/7804, 30.11.2015; Y 23 HD, E 2015/9141 K 2018/267, 6.2.2018; Y 23 HD, E 2015/9344 K 2018/2257, 20.03.2018; Y 23 HD, E 2015/9344 K 2018/2257, 20.03.2018; Y 23 HD, E 2015/9407 K 2018/2729, 11.4.2018; Y 23 HD, E 2015/9407 K 2018/2729, 11.4.2018; Y 15 HD, E 2020/1907 K 2021/2280, 26.05.2021. Benzer mahiyetteki BAM kararları için bkz İstanbul BAM 12 HD, E 2018/2583 K 2021/106, 02.20.2021; İstanbul BAM 53 HD, E 2022/58 K 2022/158, 11.10.2022; İstanbul BAM 12 HD, E 2018/2003 K 2020/534, 28.05.2020.

185 Arkan (n 83) 82; Kaya, 'Hakkın Kötüye Kullanılması' (n 33) 147; Tekinalp (n 1) 537; Yener Coşkun (n 1) 164; Erişir (n 182) 490; Yeşilova ve Kalkancı (n 19) 431.

186 Samhat (n 46) n 143; Koziol ve Potyka (n 81) 267; Zobl (n 123) 44; Kleiner, Landolt ve Gemperli (n 43), § 25, N 13; Dohm (n 45) 162; Yeşilova ve Kalkancı (n 19) 466; Erişir (n 182) 490.

187 Büsser (n 14) 370; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 67, 287, 294, 359; Yener Coşkun (n 1) 166; Canbolat (n 1) 214, 230; Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 361, 372; Kaya, 'Hakkın Kötüye Kullanılması' (n 33) 236; Mülbert (n 37) 192; Önder (n 55) 129; Reisoğlu, 'Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü' (n 95) 80; Koç (n 25) 163; Kama (n 181) 1250–1251.

188 Erişir (n 182) 470–471, 557.

189 Tekinalp (n 1) 533.

gösterse de likit delilin lehtar tarafından düzenlenmemiş olması gerektiği konusunda bir uzlaşı dikkat çeker[190].

Kanaatimizce likit delil, öğretide yapılan tanımlardan hareketle *"aşikar, başkaca tahkikata gerek bırakmayan"* [191] ve uyuşmazlığı *"kendiliğinden ve yorum gerekmeden çözen delil"*[192] olarak anlaşılmalıdır. Nitekim hem Yargıtay[193] hem de BAM[194] kararlarında, benzer mahiyette bir yaklaşımla likit delil için, *"bankanın yorumunu eklemeden ödeme talebinin dürüstlük kuralına aykırılığını ortaya koyan delil"* yorumu yapıldığı görülmektedir.

Bu çerçeveden değerlendirildiğinde, garanti ödemesi yapılmamasını gerektirecek mahkeme kararlarının likit delil mahiyetinde olduğu açıktır[195]. Tahkim yargılamasında hakemlerin, muhataba yönelik "talep yasağı" mahiyetinde verdiği tedbir kararlarının, üçüncü kişileri bağlayıcı karar verilemeyeceği kuralı nedeniyle bankayı bağlamayacağı ifade edilmiştir[196]. Bize göre bu karar bağlayıcı olmasa da bu kararın likit delil olarak değerlendirilerek yurt içinde bir ihtiyati tedbir kararı için mahkemeye başvurulması mümkündür[197].

Birbiriyle çelişmeyen ve ihtilafı her türlü şüphenin ötesinde açıklığa kavuşturan bilirkişi raporlarının da likit delil olarak dikkate alınması gerektiği kanaatindeyiz[198]. Tanık anlatımları ve taraflardan birinin aldığı uzman mütalaasının likit delil olarak kabul görmeyeceği ifade edilmektedir[199].

## *B. ÖDEME TALEBİNİN HUKUKİ SONUÇLARI*

Garanti verenin tazminat borcu, aksi kararlaştırılmadıysa, garanti edilen riskin gerçekleşmesi ve bu riskin konusunu oluşturan zararın ortaya çıkmasıyla doğar ve muacceliyet kazanır[200]. Garanti

190 Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 288; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 240.

191 Tekinalp (n 1) 533; Kaya, 'Hakkın Kötüye Kullanılması' (n 33) 237; Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 289; Arkan (n 83) 84; Yeşilova ve Kalkancı (n 19) 431.

192 Samhat (n 46) n 143.

193 Y 11 HD, E 2009/3511 K 2010/10747, 25.10.2010. Ayrıca bkz Y 11 HD, E 2021/3130 K 2022/7056, 17.10.2022.

194 İstanbul BAM 43 HD, E 2020/1767 K 2023/1148, 02.11.2023. Aynı yönde bkz İstanbul BAM 12 HD, E 2018/2236 K 2020/1139, 10.11.2020; İstanbul BAM 12 HD, E 2018/1438 K 2019/1244, 10.10.2019; İstanbul BAM 12 HD, E 2018/2003 K 2020/534, 28.05.2020; İstanbul BAM 12 HD, E 2018/2236 K 2020/1139, 10.11.2020; İstanbul BAM 12 HD, E 2019/382 K 2021/1585, 04.11.2021; İstanbul BAM 12 HD, E 2019/136 K 2021/1633, 11.11.2021; İstanbul BAM 12 HD, E 2019/1439 K 2021/1846, 09.12.2021; İstanbul BAM 12 HD, E 2021/2292 K 2024/791, 23.05.2024; İstanbul BAM 43 HD, E 2020/1767 K 2023/1148, 02.11.2023; İstanbul BAM 12 HD, E 2019/60 K 2021/87, 28.01.2021; İstanbul BAM 43 HD, E 2020/1764, K 2023/1145, 02.11.2023; İstanbul BAM 12 HD, E 2021/1757, K 2024/602, 25.4.2024.

195 Schönle (n 176) 75; Tekinalp (n 1) 626; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 240; Canbolat (n 1) 234.

196 H Ercüment Erdem, 'Hakemlerin Banka Teminat Mektupları Üzerinde İhtiyati Tedbir Kararı Verme Yetkisi' (2024) 40 Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 765, 788–789.

197 Nitekim yabancı mahkeme kararının veya ihtiyati tedbir kararının likit delil olarak kabul edilebilme ihtimali göz ardı edilmemiştir. Bkz Reisoğlu, *Teminat Mektupları* (n 1) 289.

198 Bkz Samhat (n 46) n 145; Canbolat (n 1) 235; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 240.

199 Samhat (n 46) n 145; Erişir (n 182) 471.

200 Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 345; Yavuz, Acar ve Özen (n 19) 1636; Tekinalp (n 1) 512; Bilgin Yüce (n 11) 131; Gümüş, *Özel Hükümler* (n 45) 833–834; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 281.

borcunun muaccel olması için riskin gerçekleşmesi yeterli olup ayrıca bir ihtara gerek yoktur[201]. Usulüne uygun ödeme talebine rağmen, garanti veren geçerli bir sebep olmaksızın ödeme yapmazsa temerrüde düşecek ve temerrüt hükümleri uygulanacaktır[202].

Ödeme talebini almakla riskin gerçekleştiğinden haberdar olan garanti veren, bu aşamadan sonra hem garanti sözleşmesinden doğan garanti bedeli ödeme borcunu hem de karşılık ilişkisinden doğan ödeme talebini inceleme ve gerekirse reddetme borcunu yerine getirmek üzere harekete geçmelidir[203].

## VII. SONUÇ

Banka teminat mektupların, teminat amaçlı garanti sözleşmesi niteliğinde olduğu kabul edilir. Bu doğrultuda, garanti veren banka, temel borç ilişkisinin tam ve/veya zamanında ifa edilmemesinden kaynaklanan ve bu temel borç ilişkisindeki ifa menfaatine karşılık gelen müspet zararı nakden tazmin etmeyi taahhüt etmektedir.

Banka teminat mektuplarının uygulamada en çok kullanılan türü, ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektuplarıdır. Garanti sözleşmeleri ile ilgili tartışmaların odağında hemen her zaman bu tür banka teminat mektuplarında ödeme talep hakkının kötüye kullanılması ihtimali vardır. Bu ihtimali bertaraf edecek bir önerinin banka teminat mektubunun bağımsızlık ve likidite sağlama özelliğine zeval getirmemesi gerektiğini şerh ederek; URDG 758 kuralları kapsamındaki garantilerde ödeme için "destekleyici beyanda bulunma" zorunluluğunun uygun bir öneri olarak dile getirildiğini belirtmeliyiz. Destekleyici beyan, riskin gerçekleşme şeklini gösteren maddi olgunun tarifinden ibaret olup, örneğin "ürünlerin geç teslim edilmesi", "ifanın ayıplı olması" şeklinde ödeme talebine eklenecek beyanlardır. Muhatabın riskin gerçekleştiğini bildirip ödeme talep ederken bu minval destekleyici beyanlarda bulunması, sözleşme ile kararlaştırılabilir.

Genel kabule göre, ilk talepte ödeme kaydı dahi garanti ilişkisini soyut bir borç ikrarı niteliğine büründürmediğinden, risk gerçekleşmeden ödeme yapılmasını söz konusu olmaz. Yine genel kabule göre, ilk talepte ödeme kayıtlı banka teminat mektuplarında, muhatap, riskin ve zararın gerçekleştiğini ispatla yükümlü olmaksızın ödeme talep ederken, prensip olarak garanti veren tarafından temel borç ilişkisine dayalı bir gerekçe ile ödemeden kaçınılamaz.

Ancak garanti ödeme talebinin haksız veya hakkın kötüye kullanılması mahiyetinde olduğunun likit delillerle ortaya konulması halinde ilk talepte ödeme kaydına rağmen ödeme reddedilir. Türk hukukuna yabancı olan ve normatif bir dayanağı da bulunmayan likit delil kavramı, garanti sözleşmeleri bahsinde üzerinde en az mutabık kalınan hukuki kavram olarak nitelenebilir. Buna rağmen hem bankanın ödemeyi reddetmesi hem de ödeme yapılmaması hususunda mahkemeden ihtiyati tedbir kararı alınması için likit delillerin varlığı aranmaktadır. Bu kavramın gerekliliğine dair

201 Kaya, 'Hakkın Kötüye Kullanılması' (n 33) 230; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 283; Kapancı, *Birlikte Borçluluk* (n 4) 348.

202 Doğan, *Teminat Mektupları* (n 1) 422–423; Bozdağ Ataoğlu (n 14) 285.

203 Bkz Durmaz (n 1) 256; Develioğlu, *Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (n 21) 211–212; Yasan (n 95) 42.

tartışmaları bir kenara koyarsak; öğreti ve uygulamanın yaptığı tanımlardan hareketle, bize göre, likit delil, lehtar tarafından düzenlenmemiş, uyuşmazlığı yorum gerektirmeden, kendiliğinden çözen; aşikâr ve başkaca tahkikata gerek bırakmayan delildir. Bu bağlamda mahkeme kararları ve birbiri ile çelişmeyen bilirkişi raporlarının likit delil mahiyetinde olduğuna şüphe yoktur. Tanık anlatımları ile uyuşmazlığın taraflarınca alınan uzman görüşleri, genel kabule göre likit delil olarak değerlendirilmemektedir.

## KAYNAKÇA


Acar F ve Kul E, 'Mücbir Sebeplerin Banka Teminat Mektuplarının Paraya Çevrilmesine Etkisi' (2020) 78 İstanbul Hukuk Mecmuası 1351-1386.

Affaki G and Goode R, *Guide to the ICC Uniform Rules for Demand Guarantees URDG 758* (ICC Services Publications 2011).

Akkanat H, *Medeni Hukukun Uygulanmasında Yöntem* (Filiz Kitabevi 2024).

Akman S, '"Garantör" Sıfatıyla Girişilen Taahhüdün Mahiyeti ve Bu Bağlamda Garanti ve Kefalet Sözleşmelerini Birbirlerinden Ayıran Temel Kriterler', *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*, (Vedat Kitapçılık 2007) II 1669-1678.

Akyazan S, 'Banka Teminat Mektupları' (1969) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 16-33.

Akyazan S, 'Tatbikatta Banka Teminat Mektuplarının Ortaya Çıkardığı Çeşitli Sorunlar' (1973) 3 Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 567-579.

Akyol Ş, *Banka Sözleşmeleri* (Afa Matbaacılık 2001).

Akyol Ş, *Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı* (İkinci Bası, Vedat Kitapçılık 2006).

Akyol Ş, *Tam Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme* (Vedat Kitapçılık 2008).

Altan AE ve Şentarhanacı S, 'Teminat Amaçlı Garanti Sözleşmesi, Mahiyeti, Hüküm ve Neticeleri' iç Bilgehan Çetiner ve Abdullah Furkan Korkmaz (edr), *Teminat Hukuku* (Seçkin 2023) 1209-1233.

Antalya G ve Topuz M, *Medeni Hukuk* (2. Baskıya Ek 2. Tıpkı Baskı, Legal 2018).

Aral F, 'Teminat Mektuplarında Lehdar ile Muhatap ve Lehdar ile Banka Arasındaki Hukuki İlişki' (2007) 24 Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 189-200.

Aral F, 'Doğrudan Doğruya Garantilerde Banka ile Muhatap Arasındaki Hukuki İlişki', *Prof. Dr. Ali Naim İnan'a Armağan* (Seçkin Yayıncılık 2009) 185-201.

Arkan S, 'Teminat Mektubu Veren Bankanın Hukuki Durumu' (1992) Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 59-84.

Ataay A, *Medeni Hukukun Genel Teorisi* (Fakülteler Matbaası 1980).

Barlas N, *Türk Hukuk Sisteminde Banka Teminat Mektupları* (Kazancı Hukuk Yayınları 1986).

Battal A, *Bankacılık Kanunu Şerhi* (Seçkin Yayıncılık 2006).

Baygın C ve Nar A, *Medeni Hukuk Dersleri – I Başlangıç Hükümleri ve Gerçek Kişiler Hukuku* (Yetkin 2021).

Berger B, *Allgemeines Schuldrecht* (2. Auflage, Stämpfli Verlag AG 2012).

Bilgin Yüce M, *Garanti Sözleşmesinin Bir Türü Olarak Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Sözleşmesi* (Vedat Kitapçılık 2007).

Bozdağ Ataoğlu S, *Garanti Sözleşmesi* (Legal Yayıncılık 2024).

Bühler T, *Sicherungsmittel Im Zahlungsverkehr: Dokumentenakkreditiv, Bankgarantie Eigentumsvorbehalt* (Schulthess 1997).

Bulgan FD, *Uluslararası Banka Garanti Sözleşmeleri ve Bankanın Savunma Araçları* (Adalet Yayinevi 2022).

Büsser A, *Einreden Und Einwendungen Der Bank Als Garantin Gegnüber Dem Zahlungsanspruch Des Begünstigten* (1997).

Çalıkkocaoğlu AC, *Banka Teminat Mektuplarında URDG 758'in Uygulanması* (Platon 2024).

Canbolat F, *Banka Garantisinde Savunma İmkanları ve İhtiyati Tedbirler* (Yetkin Yayınları 2009).

Çetiner B, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (On İki Levha Yayıncılık 2024).

De Gottrau N, 'Die Bankgarantie Im Schwezerischen Recht' iç Graf von Westphalen and Brigitta Zöchling-Jud (edr), *Die Bankgarantie im internationalen Handelsverkehr* (4. Auflage, dfv Mediengruppe 2014).

Develioğlu HM, *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (Vedat Kitapçılık 2009).

Develioğlu HM, *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (Vedat Kitapçılık 2009).

Develioğlu HM, 'Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenme', *İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu ve Yürürlük Kanunu, Cilt 2, Özel Borç İlişkileri* (Vedat Kitapçılık 2018) 1515-1556.

Develioğlu HM, *(ICC'nin URDG 758 Hükümleri İle İlgili Açıklamalarla Beraber) Bağımsız Garanti Sözleşmeleri* (On İki Levha Yayıncılık 2021).

Develioğlu HM, 'Borçlar Hukuku İlkeleri Işığında Talep Garantileri İçin Birörnek Kurallar'a Genel Bakış', *Prof. Dr. H. Ercüment Erdem'e Armağan*, (On İki Levha Yayıncılık 2023) I 477-554.

Doğan V, *Teminat Mektupları* (5. Baskı, Savaş Yayınevi 2015).

Doğan V, 'Banka Teminat Mektuplarında İhtiyati Tedbir Talepleri', *Prof. Dr. Rıza Ayhan'a Armağan*, (Yetkin Yayınları 2022) I 187-213.

Doğan V, 'Teminat Mektuplarında Sahtelik İddialarının Değerlendirilmesi' (2025) TBB Dergisi 287-317.

Dohm J, *Bankgarantien Im İnternationalen Handel* (1985).

Dural M ve Sarı S, *Türk Özel Hukuku Cilt I – Temel Kavramlar ve Medeni Kanunun Başlangıç Hükümleri* (13. baskı, Filiz Kitabevi 2018).

Durmaz B, *Banka Teminat Mektuplarının Ödeme İstemi ile İbrazı* (Legal Yayıncılık 2016).

Eken F, 'Teminat Mektuplarında Bankanın Ödeme Talebine Karşı İleri Sürebileceği Savunmalar' iç Bilgehan Çetiner ve Abdullah Korkmaz (edr), *Teminat Hukuku* (Seçkin 2023) 1265-1306.

Ekici A ve Durukanoğlu N, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Teminat Mektupları* (Legal Yayıncılık 2016).

Emch U, Renz H and Arpagus R, *Das Schweizerische Bankgeschäft* (7. Auflage, 2011).

Emmenegger S and Zbinden A, 'Die Inanspruchnahme Der Bankgarantie' iç Susan Emmenegger (ed), *Kreditsicherheiten* (Helbing Lichtenhahn Verlag 2008) 139-174.

Erdem HE, 'Hakemlerin Banka Teminat Mektupları Üzerinde İhtiyati Tedbir Kararı Verme Yetkisi' (2024) 40 Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 765-796.

Eren F, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Yetkin 2017).

Eren F, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler* (9. Baskı, Yetkin Yayınları 2021).

Erişir E, *Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri* (On İki Levha Yayıncılık 2013).

Franko N, 'Üçüncü Şahsın Fiilini Taahhüt (TBK m. 110 İBK m. 111)', *Prof. Dr. Nuri Çelik'e Armağan*, (Beta 2001) 1 567-597.

Furrer A, Muller-Chen M ve Çetiner B, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (On İki Levha Yayıncılık 2021).

Gümüş MA, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt-II* (3. Bası, Vedat Kitapçılık 2014).

Gümüş MA, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Kısa Ders Kitabı* (5. Baskı, Filiz Kitabevi 2020).

Gümüş MA, *Borçlar Hukukunun Genel Hükümleri* (Yetkin Yayınları 2021).

Gümüş MA, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı* (8. Baskı, Yetkin Yayınları 2024).

Haefeli K, 'Personalsicherheiten', *Schweizerisches Bankenrecht Handbuch für Finanzfachleute* (4. Auflage, Schulthess 2019).

Kahraman Z, *Saf Garanti Taahhütleri* (Vedat Kitapçılık 2017).

Kahyaoğlu EC, *Banka Garantileri* (Beta 1996).

Kama M, 'Banka Teminat Mektuplarının Hukuki Niteliği ve Uygulamada Sorun Oluşturan Durumlar' iç Bilgehan Çetiner ve Abdullah Furkan Korkmaz (edr), *Teminat Hukuku* (Seçkin 2023) 1235-1306.

Kapancı KB, *Satış Hukukunda Ayıptan Doğan Sorumluluk ve Sözleşmesel Garanti Taahhütleri* (On İki Levha Yayıncılık 2012).

Kapancı KB, *Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler* (Vedat Kitapçılık 2014).

Karaca HA, 'Doğrudan veya Dolaylı Banka Garantilerinde Uygulanacak Hukukla İlgili Değerlendirmeler' (2024) 30 Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 294-315.

Kaya A, 'İlk Yazılı Talepte Ödeme Kayıtlı Garantilerde İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz', *Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan* (1995) 139-154.

Kaya A, 'İlk Yazılı Talepte Ödeme Klozunu İhtiva Eden Banka Garantilerinde Hakkın Kötüye Kullanılması Sorunu', *Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan* (İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları 1995) 211-243.

Kayak S, *Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt* (Vedat Kitapçılık 2010).

Kleiner B, *Bankgarantie* (4. Baskı, 1990).

Kleiner B, Landolt K and Gemperli D, *Bankgarantie, Die Garantie Unter Besonderer Berücksichtigung Des Bankgarantiegeschäftes* (5. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG 2016).

Koç ÖC, *Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenmede Üstlenenin Hukuki Konumu* (On İki Levha Yayıncılık 2022).

Kocaman, AB *Alacağın Temlikinin Benzer Üçlü İlişkiler Karşısındaki Teorik Sınırı Sorunu* (Olgaç Matbaası 1989).

Kocaman AB, 'Banka Teminat Mektuplarının Hukuki Niteliği Üzerine' (1990) XV Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 49-66.

Koziol H and Potyka M, 'Die Bankgarantie' iç Helmut Koziol (ed), *Österreichisches Bankvertragsrecht, Band V: Akkreditiv und Garantie* (2. Auflage, Springer 2009).

Kul E, *Yapım Sözleşmelerinde Asgari Ekonomik Menfaat Taahhüdü* (On İki Levha Yayıncılık 2021).

Kurşun AS, 'İfanın Yanması Kayıtlarının Değerlendirilmesi' (2024) 2024 Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 596-610.

Löw F, *Missbrauch von Bankgarantien Und Vorläufiger Rechtsschutz: Eine Rechtsvergleichende Untersuchung Des US-Amerikanischen, Englischen Und Schweizer Rechts* (Helbing & Lichtenhahn 2002).

Mete A, *Garanti Sözleşmeleri* (Seçkin 2024).

Mülbert PO, *Mißbrauch von Bankgarantien Und Einstweiliger Rechtsschutz* (1985).

Nielsen J, *Bankgarantien Bei Aushandelsgeschäften* (1986).

Nomer HN, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (16. Baskı, Beta Yayınları 2018).

Öcal C, 'Banka Teminat Mektupları', *Prof. Dr. İsmet Sungurbey'e Armağan, Borçlar Kanunu Genel Hükümler Konferansları*, (İstanbul Barosu Yayınları 2012) II 195-208.

Oğuzman MK ve Barlas N, *Medeni Hukuk: Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar* (23. bası, Vedat Kitapçılık 2017).

Oğuzman MK ve Öz T, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-2* (15. Bası, Vedat Kitapçılık 2020).

Önal E, 'Banka Teminat Mektuplarının Hukuki Niteliği' (2015) 4 Banka ve Finans Hukuku Dergisi 233-250.

Önder B, *Banka Teminat Mektupları* (Seçkin 2020).

Özen B, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Çerçevesinde Kefalet Sözleşmesi* (Genişletilip Güncelleştirilmiş 4 Bası, Vedat Kitapçılık 2017).

Özen B, *Kredi Açma Sözleşmeleri* (Vedat Kitapçılık 2017).

Reisoğlu S, *Garanti Mukavelesi* (Ajans-Türk Matbaası 1963).

Reisoğlu S, 'Banka Teminat Mektuplarında Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü ve Hukukî Sonuçları', *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XX* (BTHAE 1989) 67-91.

Reisoğlu S, 'Banka Teminat Mektupları ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar' (2002) Bankacılar Dergisi 94-100.

Reisoğlu S, *Banka Teminat Mektupları ve Kontrgarantileri* (4. Baskı, 2003).

Reisoğlu S, *Türk Kefalet Hukuku* (2013).

Reisoğlu S, *Bankacılık Kanunu Şerhi*, (Yaklaşım Yayınları 2015) 1.

Samhat A, 'Bankgarantie', *Münchener Kommentar zum HGB, Band 6* (5. Auflage, Beck 2024).

Schönle H, *Bank Und Börsenrecht* (1971).

Schönle H, 'Missbrauch von Akkreditiven Und Bankgarantien' (1983) RSJ 53-62, 73-78.

Schwarz AB, *Medeni Hukuka Giriş* (Hıfzı Veldet tr, Üniversite Kitabevi 1942).

Şener A, *Banka Sözleşmeleri* (2001).

Spaini M, *Die Bankgarantie Und Ihre Erscheinungsformen Bei Baurbeiten* (2000).

Tandoğan H, *Garanti Mukavelesi (Mahiyeti ve Benzeri Hukuki Münasebetlerden Tefriki* (Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 1959).

Tandoğan H, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Cilt II* (4. Baskı Tıpkıbasımdan 5. Tıpkıbasım, Vedat Kitapçılık 2010).

Taşpolat A, *Banka Garantileri* (Erol Ofset 1989).

Taşpolat Tuğsavul M, 'Banka Teminat Mektupları' (2009) 83 İstanbul Barosu Dergisi 301-335.

Tekelioğlu N, 'Garanti Sözleşmesi' (2015) Leges Hukuk Dergisi 30-46 .

Tekinalp Ü, *Ünal Tekinalp'in Banka Hukukunun Esasları* (2. Baskı, Vedat Kitapçılık 2009).

Türkçü AN, 'Banka Teminat Mektuplarının Tazmininin İhtiyati Tedbir Kararı Alınarak Durdurulması' (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İÜSBE 2005).

Usta M, *Teminat Mektupları* (3. Baskı, 1995).

von Westphalen G, 'Das Rechtsverhältnis: Bank – Begünstigter Bei Einer Direktgarantie' iç Graf von Westphalen and Brigitta Zöchling-Jud (edr), *Die Bankgarantie im internationalen Handelsverkehr* (4. Auflage, dfv Mediengruppe 2014).

von Westphalen G, 'Wesensmerkmal Und Rechtsnatur Der Bankgarantie – Abgrenzung Gegenüber Ähnlichen Erscheinungsformen (Kapitel B)' iç Graf von Westphalen and Brigitta Zöchling-Jud (edr), *Die Bankgarantie im internationalen Handelsverkehr* (4. Auflage, dfv Mediengruppe 2014).

Yasan M, 'İlk Talepte Ödeme Kayıtlı Teminat Mektuplarında Bankanın Tazmin Talebini İnceleme Yükümlülüğünün Sınırları' (2012) VII EÜHFD 27-63.

Yavuz C, Acar F ve Özen B, *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Dersleri: Özel Hükümler* (16. Baskı, Beta 2019).

Yavuz C, Acar F ve Özen B, *Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İkinci Cilt* (11. Baskı, Beta 2022).

Yelkenci I, 'Talep Garantilerine İlişkin Birörnek Kurallar (URDG 758) Konusunda Genel Bir Değerlendirme', *Prof. Dr. Serap Helvacı'nın Anısına Armağan*, (On İki Levha Yayıncılık 2024) II 1853-1908.

Yener Coşkun H, *Banka Teminat Mektuplarında İlgililerin Hak ve Borçları* (Vedat Kitapçılık 2012).

Yenice AÖ, *Teminat Sözleşmelerinde Rücu İlişkileri* (On İki Levha Yayıncılık 2009).

Yeşilova B ve Kalkancı Y, 'İlk Talepte Ödeme Kayıtlı Banka Teminat Mektubu Bedelini Ödeyen Bankanın Muhataba Yönelik İade Talebi Ve Hukukî Dayanağı İlk Talepte Ödeme Kaydının Mahiyeti Hakkında Düşünceler' (2024) 21 Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 399-475.

Yüce MB, 'Üçüncü Kişinin Fiilini Taahhüt Sözleşmesinde Rücu' (2020) 11 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1435-1453.

Zevkliler Aydın ve K. Emre G, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri* (20. Bası, Vedat Kitapçılık 2020).

Zobl D, 'Die Bankgarantie Im Schweizerischen Recht' (1997) 4 Berner Bankrechtstag 23-53.